

Jú¹ Chú³² Hi³ Ca³jmú³ Marcos

Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8, 15-34)

¹ La³ lá² bíh¹ ca³lí³liau³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³².

² Ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jë¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cónh³ bíh¹ hnú², tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ñí¹ cuóh¹³ hnú².

³ Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ñí¹ já²¹ Juo¹³ dí²; jmu³ náh² cú²tso² jui³² ñí¹ tsó²¹ tsú².

⁴ Hi³ jáun² bíh¹ cuan³ Juan² hi³ ca³zion³ jmái² tsáu² ñí¹ lí³ jáun² hué³² quiéin², hi³ ca³záih³ dí² tsáu² hi³ hniáuh³² záí³² tsú² jmí¹ tsí³ jí³ hi³ zón³² tsú² siáh³ jmái², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tsáu¹³ tsú². ⁵ La³ jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea jmí¹ já²táunh¹ hi³ náí³² jái¹³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² Jerusalén ní² siáh³; hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau² Juan² jmái² cua³ Jordán jáun².

⁶ Ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello, hi³ jáun² lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu²;

má³² hi³ jmí¹ cúh² tsú² né³, jáh³ téh²³ tsú² náih² bíh¹
 quionh³ jmí²toh¹ quioh²¹ toh² zian² ja¹ náí². ⁷ Jáun²
 tsá² hí³ jmí¹ hleh³² hi³ zaih³² tsáu² la³ lá²:

—Né³bí¹ já²¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³
 cun³ bí¹ jná¹³, qui¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³
 quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ dí¹jñi²¹
 jná¹³ ta³ ñí¹ tsú² hi³ hueh²¹ ná¹ láu² tsi³² ta³ tsú².
⁸ Jná¹³ dá² má²lí²ziau³ ná¹ hnoh² jmái² cun³quionh³
 jmí² jma³; tí³la³ tsá² hí³ né³, ziau³ hnoh² jmái²
 cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹.

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

⁹ Jáun² jmí¹jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Nazaret,
 juú² hín¹³ tí³ Galilea, hi³ ca³chó³² dí² cua³ Jordán
 ñí¹ ca³ziau³ jáun² Juan² jmái². ¹⁰ Hi³ jáun² la³ cun³
 jmí¹ cuá¹han³ Jesús chu³ jmái² né³, ca³jíe³ tsú² tí³
 hñu³mi³cuú² hi³ má²ca³niá³, hi³ jáun² má²cuá¹son²
 Jmí²chí³ Chun¹ ñí¹ quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³
 jan² jáí². ¹¹ Hi³ jáun² ca³nái³² tsáu² cáun² mah¹ hi³
 ja³ tí³ hñu³mi³cuú², hi³ ñí¹juah²¹ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² jná¹³,
 jlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ ca³tín¹ hnú²!

Satanás cá² lan²³ Jesús

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

¹² La³ cun³ jmí¹jáun² né³, ca³jau³ Jesús Jmí²chí³
 Chun¹ tí³ hué³² quiéin². ¹³ Ñí¹ jáun² ca³cuá³ Jesús
 tun³ló³² jmái¹ hi³ ñí³ngí²¹ ja¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náí²,
 hi³ *Satanás né³ ca³ca³ ca³lau³ quioh²¹ tsú². Jáun²

cua³taunh²¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² hi³ cua³ma³cáu³² tsú².

Jesús má²liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea

(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

¹⁴ Jmí¹ má²hi³² jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³mí¹ñí² né³, ngah³ siáh³ Jesús tí³ hué¹³ Galilea, hi³ hleh³² jú¹ chú³² ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³². ¹⁵ Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Má²ca³ma³jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má²cuá¹hiáu¹ hi³ lín¹³ Re²¹. Za¹ náh² jmí¹ honh², hi³ tionh² náh² siáh³ ta²¹ jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáu³² náh².

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²

(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Jesús jmí¹ cuá¹tsau³² can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái² hué¹³ Galilea, jáun² ñí¹ jáun² né³ ca³jien³² tsú² Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹ rainh²¹ hi³ ná¹tón³² hmá³ chu³ jmái², qui¹ tsá² zanh²³ jáh³ jmái² bíh¹ tsá² hí³.

¹⁷ Hi³ jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ñá²taunh¹ náh² cu³hna³² jná¹³, hi³ jáun² la³jmí¹ jáun²³ náh² ní² jáh³ jmái² janh²¹ náh² siáh³ tsá²mi³cuóun² hi³ tónh³² jo³uón³² jná¹³.

¹⁸ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹, hi³ ja³taunh²¹ cu³hna²¹ hí³ dí².

¹⁹ Cú¹pih²¹ bíh¹ ñí¹ ngau²¹ Jesús hi³ jáun² ca³jien³² siáh³ Jacobo, jon² Zebedeo, la³ má²quionh³ Juan² dá¹jon²¹, hi³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² hi³ ná¹rauh³² hmá³ quioh²¹. ²⁰ Hi³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ tsá² hí³; hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³chan³ tsá² hí³ Zebedeo jméi² hñu³ mu² la³

má²quionh³ tsá² ná¹lín³ quian²¹, hi³ jáun² hí³ dí² né³ já¹taunh²¹ cu³hna²¹ Jesús.

Tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³
(Lucas 4:31-37)

²¹ Jmí¹jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² juú² Capernaum; hi³ jáun² jmí¹ cá¹chó²¹ *jmái¹ nio² tie³ né³, ca³hi³ Jesús hñu³ cuáh³² quionh²¹ tsá² *judíos hi³ ca³ma³liáu³² hi³ má²tin² tsáu². ²² Tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ má²ta² tsú² jáun²; qui¹hliá² jmí¹ cuá¹hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³juáh¹³ la³jmí¹ jmu² tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ yáh³. ²³ Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, jáun² ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

²⁴ —¿He³ jái¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hi³ ña³cua² nú² jnoh¹ quiu³juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² hien¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

²⁵ Jáun² Jesús ca³ngái³ tiá³ ñí¹con² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ hi³ ca³juáh³:

—¡Tie³ náu², tun³² tsá²ñuh² ní²!

²⁶ Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³ ca³jmú³ hi³ ca³jéinh³² tsá²ñuh² hí³ tsá¹ lí¹ jún²³, hi³ ca³hóh³² tiá³ lín³², jmí¹jáun² cua³han³ hñu³ tsí³ tsá² hí³. ²⁷ Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ja³cáun² tsí³ hi³ ca³qui³ ca³ngáih³ rainh²¹, hi³ juáh³:

—¿He³ dá² ní³²? ¿He³ dá² jú¹ hmai²¹ ní³² hi³ hie³² tsú²? ¡Sa³ tin² máh³ tsá²ñuh² ní² jmu² héih³² ñí¹con²

jmí²chí³ hláinh¹, hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ má²tí³²
máh³!

28 Jáun² né³² cǎnh³ bíh¹ ca³lí³ ñi³² tsú² tá¹ cáun²
hué¹³ Galilea hi³ jmu² Jesús la³ jáun².

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹
(Mateo 8:14-15; Lucas 4:38-39)

29 Jmí¹ ca³huén² tsú² hñu³ cuáh³² jáun² né³,
ngau³ Jesús quionh³ Jacobo ji³ Juan² hñú¹³
Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹. 30 Jmí¹jáun² jmí¹ rá²tsáun¹
mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³; hi³ jáun² tsá² tionh² hi³
ñéih³ la³juí³² ca³záih³ Jesús hi³ tsá² hí³ rá²tsáun¹.
31 Jmí¹jáun² ngau³ Jesús ñi¹ rón²¹ tsá² hí³, hi³
ca³zanh³ dí² cuo² tsú², hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun²
ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú², hi³ jáun² jmí¹jáun²
ca³jmú³ tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² ji³lin².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 8:16-17; Lucas 4:40-41)

32 Jmí¹ má²ca³ta³tsi²¹ hiú² ca³cua³jan² tsú² la³jin³²
tsá² tsáun¹ ñi¹con² Jesús, ji³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³
hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³; 33 hi³ jáun² la³jin³²
tsá² juú² ca³cuú² ca³ngih³² ho³hñú¹³. 34 Jmí¹jáun²
ca³jmah³ dí² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹; tsá² hí³ jmí¹
ná¹lín³ hliáun³ ñi¹ mí¹uí³, hi³ juóun³² siáh³ tsáu²
ca³huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Jmí²chí³
hláinh¹ hí³ jmí¹ má²ná¹ñi³² hi³ hin² tsánh² Jesús,
ti³la³ Jesús né³ ca³jmú³ héih³² hi³ tiá² hie³ tsú² hi³
dí².

*Jesús ngai³² jú¹ chú³² ñí¹con² tsá² hín¹³ hué¹³
Galilea*

(Lucas 4:42-44)

35 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² né³, ta³ ná¹juan³² bíh¹ ca³náu² Jesús hi³ ngau³ hi³ ñí¹lien¹³ Dió³² ñí¹ má²ti³ có³². 36 Jáun² Sí¹mu²¹ la³ má²quionh³ tsá² quionh³ ca³ñí¹hniauh², 37 hi³ jáun² jmí¹ ca³chanh²¹ dí² Jesús ca³záih³ dí² la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ tsáu² ná¹hnauh² hnú².

38 Ti³la³ hí³ dí² né³ ca³juáh³:

—Ma³tsáu¹³ dí² juú² tloh³ cu³ jéin³ ní², hi³ tsá¹hléh¹³ dí² uá²jai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹ ní²; quí¹ ta²¹ jáun² yáh³ má²cuán² jná¹³.

39 La³ jáun² bíh¹ ca³ngí³ Jesús hi³ ngai³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² hín¹³ ti³ Galilea, ji³ hi³ huen² dí² siáh³ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

40 Jmí¹ jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ *mi³ho²¹ péin³ ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² ca³di³jñí³² dí² hi³ ca³juáh³:

—Tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jin² jná¹³ ní¹juáh³ hi³ hnáuh² nú² jmúh¹³.

41 Jáun² Jesús ca³ja³ mií³ tsí³, hi³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² ¡cuí¹ lan² hnú²!

42 Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³juí³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³.

43 Jmí¹ jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ñí¹ con² tsá² hí³, tí³la³ la³ ñí¹ tín² ca³jmú³ tsú² héih³², hi³ ca³záih³ dí²:

44 —Sá¹ ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²lain³² nú²; jí³²la³ tí³ cuánh², hi³ cuá²ma³jnia¹³ ñí¹ con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹ con² Dió³² ca³tí²¹ hi³ má²ca³lí³ jin² nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ñí³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

45 Ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ jmí¹ ngah²¹, tí³la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ma³liáu³² hi³ qui² cha³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ juú² tiú²uú² jmí¹ lí²³ hí³ Jesús chú¹ja²¹, jáun² tí³ cheih³² ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹ cú²jueh³² jmí¹ ngí³² tsú²; tí³la³ tsá² zian² ñí¹ hliáun³ bíh¹ jmí¹ já²táunh¹ hi³ já²jie³ tsú².

2

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma² (Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

1 Jmí¹ má²ca³nga² tun³ hni³² jmái¹ jáun² ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum; hi³ jáun² ca³lí³ ñí³² tsáu² hi³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hñú¹³. 2 Hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, ca³la³ hí¹juáh³ ho³hñú¹³ yáh³ tiú²uú² jáu² lí³. Tá¹la³ jmí¹ dí¹hie³² Jesús jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹ con² tsá² hí³ né³, 3 cua³taunh²¹ quiun³ tsá²ñuh² hi³ ná¹jan² jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ hi³ hma², hi³ rá¹tsin² ñí¹ jmu². 4 Tí³la³ tiá² lí³ yáh³ tsa³táunh¹ tsú² ñí¹ cuá³ Jesús qui¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáu² jmí¹ tionh¹, hi³ jáun² tsáih³ hñú³ bíh¹ cú²jueh³²

ca³uú³ tsú², hi³ ca³quin³ tsú² cuá¹lá² hi³ jláí³ hñú³
 la³ re² ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, hi³ jáun² juí³² jaun³²
 bíh¹ ca³sión³² tsú² tsá² tsáun¹ la³ má²tsin² jáun² ñí¹
 jmu². 5 Jmí¹ ca³li³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹
 bíh¹ ná¹tioh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun²
 ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

6 Tí³la³ ma³ jan² tí³² liei²¹ jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun²
 ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: 7 “¿He³ láih³² sa³ la³ ní²
 máh³ hleh³² tsá²ñuh² ní²? Tsá² lí¹ chú² lí¹ lén³²
 Dió³² bíh¹ ní³², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tin² hin³
 tso³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tin²”. 8 Tí³la³ Jesús
 jmí¹ ñí³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun²
 ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ la³ ní² ná¹lín²³ hnoh²? 9 ¿Hín²
 jáí¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hi³ zia³²
 pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³
 tsú²: “¡Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!”; ho³ hi³ juáh³
 tsú²: “¡Náu², quiaun² jmu² quián¹³, hi³ jáun² ngí¹!”
 uá¹? 10 Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ñí¹con² hnoh²
 hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun², ho² ná¹ jáí¹³ ñí¹ hue²¹
 lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

11 —Hnú² juo³ jná¹³: náu², ziauh¹ jmu² quián¹³,
 quiaun², cuánh² hñuh³².

12 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² jmí¹
 hma² hí³ ta³ ñí¹ la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³,
 jáun² ca³ziauh³ jmu² hi³ jmí¹ tsin², hi³ ca³caun²
 ngah³ hñú¹³. Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹jie²³ hí³

ca³ja³caún² lín³² tsí³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³²,
hi³ ca³juáh³:

—¡Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² la³ cun³ hi³
má²lí²neh²¹ dí² ní²!

Jesús téh²³ Leví

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³ Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús hi³ ngau³ siáh³
can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái²; hi³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹
la³jín³² tsáu² ñí¹ zenh¹ tsú² ca³ma³tin² dí² tsáu².
¹⁴ Jáun² né³, tá¹la³ má²hún¹ tsú² siáh³ jui³² hi³
má²tsánh³² tí³ já¹ juú², ca³jien³² dí² jan² tsá² jmái²
Leví jon² Alfeo, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ñí¹ cuá¹cai³²
hmah²¹ [cha¹³ tsá² *romanos], hi³ jáun² ca³záih³
dí²:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náu² Leví, hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

¹⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³²
hñú¹³ Leví hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³
con², hi³ juóun³² siáh³ *tsá² cai³² hmah²¹ jí³ la³
má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹ jmí¹
tionh¹ ñí¹ mesa quionh³ Jesús, quí¹ juóun³² lín³²
bíb¹ tsá² jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ cu³hna²¹ tsú². ¹⁶ Tí³la³
jmí¹ ca³jíe³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² tiáunh¹ ja¹ cu³
nió³ quioh²¹ tsá² téh²³ tsú² *fariseos, hi³ cuá¹cúh²
Jesús quionh³ la³jín³² tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun²
cuú² hính²³ cu³lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá²
ren² tso³ ní² siáh³?

¹⁷ Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Tiá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ñí¹con² tsá² chun¹, ñí¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hí³ ja³te³ tsá² chun¹, quí¹ hí³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús ca³tí²¹ hí³ má²hien²¹ tsú² (Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸ Cu³ jéin³² jmí¹ ná¹má²hien²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² tsá² fariseos ní² siáh³, jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ñí¹con² Jesús hí³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² sa³ jlánh¹ má²hien²¹ tsá² hain²¹ tí³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² jí³ tsá² hain²¹ tí³ con² tsá² fariseos siáh³, tí³la³ tsá² hain²¹ tí³ con² hnú² má¹ná¹, tiá² lin¹ má²hien²¹ yáh³?

¹⁹ Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tá¹la³ ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² ¿hí¹ lí¹³ ma³hien²¹ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmái¹ hí³ jenh² cuo² tsáu² dúh¹? Tiá² lí¹³ yáh³ ma³hien²¹ tsú² tá¹la³ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jenh¹³ hí³ cuo². ²⁰ Tí³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hí³ quin³ tí³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hí³ jáun² má¹jáun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

²¹ ”Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; quí¹ tsauh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹, hí³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² tseh¹, hí³ jáun² tí³ jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³² má²cái³² má¹lí³² jáun². ²² Ja³bí¹ la³ jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; quí¹ ní¹juáh³ hí³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hí³

jmu³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun², jáun² lí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lí¹³ la³ má²quionh³ chí² láu². Hi³ jáun² hñu³ chí² láu² hmai²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun².

Tsá² hain²¹ tí³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹ nio² tie³

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³ Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹ngi³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jna¹ quioh²¹ tsáu² cáun² *jmái¹ nio² tie³; hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, ca³ma³liáu³² hi³ cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹ tá¹la³ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². ²⁴ Hi³ jáun² tsá² fariseos ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³, ¿he³ láih³² jmu² bíh¹ tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² ta²¹ hi³ tiá² ca³tí²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie^{3?}

²⁵ Tí³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² hí¹ cónh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hi³ tiá² jmí¹ zia³² hi³ cuh³ tsú²? ²⁶ Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñú³ cuáh³² lí³ hmih³² hi³ ca³ñí¹cúh² *hí³ cuú²miih²¹ hien¹ hi³ ca³tin¹ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹; hi³ ja³bí¹ ca³cuéh³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ quionh³. La³ jáun² lí³ jmái¹ hi³ jmí¹ lín³ hla¹ Abiatar mí²tsá² hien¹.

²⁷ Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³:

—Dió³² ca³jmú³ hi³ zia³² jmái¹ nio² tie³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ tsá²mí³cuóun² bíh¹, jun³juáh¹³ ca³lí³zian²

tsá²mi³cuóun² cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ jmái¹ nio² tie³
yáh³. 28 Jáun² né³, uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³ jáun²
cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun² jái¹³.

3

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³nái³ cáun² cuo²
(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

¹ Ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ñí¹hi³² Jesús
hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos; hi³ ñí¹ jáun² né³
jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹ má²ca³nái³ cáun² cuo².

² Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹tan² tsú² Jesús hi³ hnió³ dí²
jé³ ní¹juáh³ hi³ jmah³ tsú² tsá² hí³ tá¹la³ *jmái¹
nio² tie³, hi³ jáun² zia³² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³²
dí² tsáu¹³ tsú². ³ Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá² jmí¹
má²ca³nái³ hí³ cuo²:

—Náu², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.

⁴ Hi³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² ná¹ngih³² hí³:

—¿He³ ca³ti²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³, hí¹ hi³
chu²¹ ho³ hi³ hlah³? ¿Hí¹ lí¹³ líón³² tsú² tsáu² ho³
hi³ tí³ hniáuh³² jngih³ uá¹ tsú²?

Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹.

⁵ Jmí¹jáun² ca³jien³² Jesús tsá² hí³ ca³la³ hi³ míh²³
tsí³, jí³ hi³ hlah³ jéinh³² dí² siáh³ qui¹hliá² tiá² hnió³
yáh³ tsá² hí³ hi³ ngí¹³ jái¹³; hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá²
lí³ hí³ cuo²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² jmí¹jáun²
la³. ⁶ Jmí¹jáun² ca³huén² tsá² *fariseos cheih³²
hi³ ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ quionh³ tsá² hain²¹ tí³
con² Herodes hi³ ha³ lánh³ jngih³ dí² Jesús.

*Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹
(Mateo 4:23-25; Lucas 6:17-19)*

7 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús can³² ñí¹ ná¹ho³ jmá² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ jáun² juóun³² lín³² tsá² zian² hué¹³ Galilea ja³taunh²¹ cu³hna²¹ tsú². 8 Hí³ juóun³² siáh³ tsá² já¹taunh²¹ tí³ hué¹³ Judea, tí³ já¹ juú² Jerusalén, tsá² Idumea, tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ jui³² ñí¹ hia³² hiú², jí³ tsá² hué¹³ Tiro quionh³ Sidón siáh³ cua³taunh²¹ hí³ hnió³ jíen³² Jesús jmí¹ ca³lí³ ñí³² dí² la³jí³² hua³jueh³² hí³ jmu² tsú². 9 Cun³ñí¹ hí³ jáun² bíh¹ ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ jmu³ tsú² hua³jan²¹ cáun² mu² hí³ jáun² tiá² cuu³ tiá² jái³² tsú² tsáu². 10 Quí¹hliá² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²lí²jmah³ tsú², hí³ jáun² la³jín³² tsá² tsáun¹ ñí¹ hná¹ jáun² cua³tú¹ cuá¹lín³, ca³la³ hí³ cuú² hí³ hlián²³ bíh¹ tsú² hí³ hnió³ tin³ cuo² Jesús. 11 Hí³ tsá² ná¹tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³, jmí¹ ca³jíen³² dí² Jesús, jáun² ca³di³jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hí³ ca³hóh³² hí³ juáh³:

—Hnú² bíh¹ lín³ Jon² Dió³².

12 Tí³la³ Jesús ca³jin³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³, hí³ ca³jmú³ dí² héih³² ñí¹con² hí³ tiá² hin² záih³² tsú² hí¹ jan² hí³ hin² tsánh² hí³ dí².

*Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lín¹³ tí³² quian³²
jë¹ Dió³²*

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

13 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ngau³ Jesús tsi³ máh³, hí³ jáun² ñí¹ jáun² ca³teh³ tsú² tsá² ca³tí³ hí³ tsí³ tsú² hí³ quianh³, hí³ jáun² né³ ja³taunh²¹ tsá² hí³ ñí¹con²

dí². ¹⁴ Hi³ jáun² ca³hión³² dí² quian³tun³ tsá² hí³ hi³ ñi³taunh¹ dí² quionh³, ji³ hi³ zen³ dí² hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. Tsá² quian³tun³ hí³ né³ ca³teh³ tsú² “*ti³² quian³² jè¹ Dió³²”. ¹⁵ Jáun² ca³cuéh³ dí² tsú² pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², [ji³ hi³ tsa³jmah¹ tsú² siáh³ tsá² tsáun¹]. ¹⁶ Tsá² quian³tun³ hí³ ná¹jmái² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ jmái² siáh³ Pé¹; ¹⁷ tá¹ gon³ jon² Zebedeo siáh³, Jacobo quionh³ Juan² dá¹jon²¹, la³ cun³ tá¹ gon³ tsá² téh²³ tsú² hí³ Boanerges yáh³ (hi³ hnió³ juáh³ “Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ miíh³²”); ¹⁸ ji³ Tre²¹ ní², Pí²liéi¹, Bartolomé, Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Tadeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³lí³ quionh³ tsá² cu³ nió³ *Cananista, ¹⁹ ji³ Judas tsá² zian² juú² Queriot ní² siáh³, tsá² ca³ñí¹jiēnh¹³ hí³ Jesús.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ Jesús hñú¹³ quionh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³² tsáu², ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² zia³² jmái¹ hi³ cuh³ bíh¹ tsú² lí³. ²¹ Jmí¹ ca³lí³ ñí³² jón¹ rainh²¹ Jesús hi³ jáun², jáun² cua³taunh²¹ tsú² hí³ cón³² Jesús, qui¹ jmí¹ ná¹juáh²³ tsáu² hí³ Jesús má²ca³lí³ ngo² bíh¹.

²² Ja³bí¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² ja³taunh²¹ hí³ tí³ já¹ juú² Jerusalén jmí¹ ná¹juáh²³:

—Beelzebú tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ hún¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² ní², cun³quionh³ pí³ quioh²¹

tsá² hí³ bíh¹ huen² tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

23 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³teh³ tsá² hí³ hi³ ca³jmú³ dí² cáun² jái¹³ ñí¹con² tsú² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ *Satanás lí¹³ chin¹³ cheih³² hnga^{2?} 24 Ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hniéi² ja¹ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ ná¹ho² jáun². 25 Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñú¹³, tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² cáun² hñú³ cu³tsa³². 26 Hi³ jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ hnga² Satanás jmu² hniéi² ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² tiá² ma³híe² yáh³ pí³ quioh²¹ tsú², ñí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ tsú² jaun³² ní¹juáh³ la³ jáun².

27 "Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ hí³ hñú¹³ jan² tsá² pin³ lín³², hi³ quin³ tsú² la³jí³² hi³ nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³; quí¹ jí³²la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².

28 "Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ la³jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú², zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsú²; 29 tí³la³ tsá² tú² hión³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ná¹, cun³ jmí¹líh³ bíh¹ tiú²uú² uu³i³tso³ zia³², ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ má²ren² tsú² tso³.

30 La³ ní² ca³juáh³ Jesús quí¹hliá² tsá² hí³ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hí³ dí² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³.

*Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹ ra¹inh²¹
(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)*

31 Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³ má²quionh³ jí³ tsá¹ rainh²¹ dí² ñí¹ cuá³; tí³la³ cheih³² bíh¹ ca³ta³tonh¹ tsú², hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ téh³ tsú² Jesús. 32 Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús ca³juáh³:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnauh² hnú².

33 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ renh² jná¹³ dúh¹?

34 Jáun² ca³jien³² dí² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³. 35 Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jí³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

4

*Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tín¹ jan² tsá² súh²³ jún²
(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)*

1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ma³líáu³² Jesús hi³ má²tín² tsáu² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³. Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² mu² hi³ jmí¹ rón²¹ can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ jáun² ca³cuá³ dí² tí³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái². 2 Jmí¹jáun² ca³ma³tín² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹

lín²¹ jái¹³ cun³ quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²; hi³ ca³ híeh³ dí² tsú² la³ lá²:

3 —Sá¹ ní² niéi² náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ ní¹ suh³² jún² ní¹ náí² quioh²¹.
 4 Tá¹ la³ jmí¹ hí¹ súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³ súh³² ca³ lá² hú¹ jui³², hi³ jáun² ca³ cua³ taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³ cúh². 5 Ja³ bí¹ ca³ súh³² siáh³ ca³ lá² ní¹ lí³ ja¹ quín¹, ní¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³ jui³² lín³² bíh¹ ca³ hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ ní¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². 6 Tí³ la³ jmí¹ cá¹ chéi²¹ hiú² né³, ca³ lí³ quiéin² bíh¹, quí¹ cun³ ní¹ hi³ tiá² ní¹ ñe¹ jmí¹ tioh³ chí² jmu² quioh²¹. 7 Ja³ bí¹ ca³ súh³² siáh³ ca³ lá² ní¹ la³ hiau² ton². Tia³ jui³² lín³² bíh¹ ca³ quí² cá² cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³ juón³ bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³ hiá², hi³ jáun² cun³ tiú² uú² hi³ ca³ láu² bíh¹. 8 Tí³ la³ la³ jí³² jún² ní¹ hná¹ jáun² né³, ca³ súh³² ní¹ chu²¹ hué³². Ca³ hiá² bíh¹ jún² jáun² hi³ ca³ cuon³ bíh¹ re², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³ láu²; ma³ cá² mái³ jún² jáun² ca³ cué³ quiú³ quia³ mái³ mái³, zia³² hi³ jáun² ca³ cué³ hnaih³² nio² quiú³ mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún², hi³ zia³² siáh³ hi³ jáun² ca³ cué³ hña³ láu³ mái³ la³ cun³ cá² mái³ jún² jáun².

9 Jmí¹ má² lí² juáh³ jái¹³ ní² Jesús, ca³ záih³ tsá² hí³:

—Ní¹ juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³ quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Jmí¹ má² lí³² jáun² né³, jmí¹ má² cuá¹ tón²¹ Jesús hnga², hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ní¹ cuá³

tsú² jáun² né³, la³ má²quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, ca³ngáih³ tsú² Jesús hí³ he³ dá² hnió³ juáh³ jái¹³ hí³ má²lí²;jmu³ dí² jáun². ¹¹ Hí³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hí³ lí³ ñíh¹³ jái¹³ hí³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jni¹ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³, jí³²la³ tí³ náí³² tsú² cun³quionh³ jái¹³ hí³ jmu² bíh¹ jná¹³; ¹² hí³ jáun² uá¹jinh¹ jie³ tsú², cun³ jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsú² la³jmí¹ lí³ hí³ tiá² hí³ lí²je³, hí³ uá¹jinh¹ ne³ tsú², tí³la³ cun³ jáun² tiá² ngi¹³ yáh³ tsú² siáh³, hí³ jáun² tiá² tí¹ tiá² jeinh²¹ yáh³ jmí¹ tsí³ tsú², hí³ sa³jun³ lí¹³ yáh³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²
(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Ja³bí¹ ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tiá² ngi²³ máh³ hnoh² jái¹³ hí³ má²lí²;jmu³² jná¹³ ní²? ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² ngi¹³ náh² jái¹³ hí³ jmu¹ ná¹ ñí¹ hná¹ ní²? ¹⁴ Tsá² ngai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² súh²³ hí³ jún². ¹⁵ Ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² jáun² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ jui³² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³², tí³ la³ ní¹ má¹lí²niéí³² tsú² jáun² né³, má¹jáun² ja³² Satanás hí³ quin²³ jú¹ chú³² hí³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². ¹⁶ Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³jui³² lín³² né³, hí³ ca³la³ hí³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quin¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², ¹⁷ tí³la³ cun³ñí¹ hí³ tiá² hliáun³ chí² jmu² cha²³

yáh³, hi³ jáun² tiá² lí³uén²³. Hi³ jáun² dá² lí¹ hliáh² bíh¹ tsí³ tsú² ní¹ má¹ca³lí³ zia³² uu³mí²tsí³² ho³ ní¹ má¹ca³ma³tso² tsú² tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² jáun². 18 Hi³ zian² né³ tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², 19 ti³la³ jlánh¹ lí¹ qui² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jí³ hi³ lí¹ lí²can² tsú² hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ lí¹³ lí³ hánh³, hi³ jáun² chau³² jmái¹ hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ zioh² hi³ hlá² hi³ ní². La³jí³² hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² lí² quien² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³ tsí³ tsú², hi³ jáun² ñí¹con² tsá² la³ hí³ tiá² hi³ lau³² hí¹ cáun² yáh³. 20 Ti³la³ zian² ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² he² tsú² re² jái¹³ jáun²; tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún². Hi³ jáun² ñí¹con² tsá² la³ hí³ né³ lau³² re² lín³² máí³, la³jmí¹ lau³² re² lín³² máí³ jún² hi³ ca³súh³² jáun² ñí¹ lí³ hué³² chu²¹. Ma³ jan² tsá² hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ quiú³quia³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ma³ hñaih³² nio² quiú³ máí³ la³ cun³ cá² máí³, hi³ zian² siáh³ tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ ñí¹ ca³cué³ ca³la³ tí³ hñá³láu³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jáun².

*Jesús jmu² siáh³ cáun² jái¹³ ca³ti²¹ cáun² sí²
(Mateo 5:15-16; Lucas 8:16-18; 11:33-36)*

²¹Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ héinh³² tsú² sí² hi³ jáun² zíh³² tsú² ñeh² tsí¹ cuó² ho³lá²dá² ñeh² jen³ juáh^{13?} Tiá² jáun² yáh³, chí³cuú² bíh¹ dí²chí³ tsú² sí², ñí¹ lí¹³ tai²¹ joh¹ tá¹

cáun² ñéih³. 22 Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jnia³; hi³ hí¹ cáun² yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ tiá² zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jñéih³. 23 Hnoh² tsá² tsi²¹ cuáh³, nié² náh².

24 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³ la³ lá²:

—Sá¹ní² quián² náh² re² hua³hi¹³ la³ cun³ hi³ naih³² náh². Quí¹ la³ cun³ tí³ héih³² hi³ chah³² náh² ca³tí²¹ jú¹ tson² hi³ cueh³² náh² tsáu², la³ jáun² bíh¹ cué³² siáh³ Dió³² ñí¹con² hnoh², hi³ tí³ hliáun³ bíh¹ jú¹ tson² ñí¹ hná¹ ní² cué³² náh² siáh³ Dió³². 25 Quí¹ ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³ hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³ quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² jái¹³ he³ lánh³ rón³² hia³² jún²

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ jún² hi³ jñí³² jan² tsáu² hué³² quioh²¹. 27 Jún² jáun² dá² tsá²hi³² hñu³ hué³²; hi³ jáun² uá¹ hi³ rá²cuóun¹ tsú², uá¹ hi³ cuá¹ñí¹ tsú², jún² jáun² cáun² hia³² bíh¹, hi³ cuóun² siáh³, tí³la³ tsá² lí²jñí³² né³ tiá² ñí³² yáh³ he³ lánh³ rón³² lí²³. 28 Cun³ jáun² jmu² hué³² bíh¹ hi³ lí²³ la³ jáun²; la³ñí¹ tín² hia³² ta³, má¹jáun² hia³² ñí¹ tóh²¹ má³ cuú²miih²¹, hi³ cáin² jáun² máh³ lí² hán¹ má³ jáun². 29 Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ quiéin² má³ jáun² né³, jáun² má²tsa³quiaun² bíh¹ tsú², qui¹ má²ca³láu² bíh¹.

*Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ jún²
mostaza*

(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)

30 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²? ¿He³ dá² jái¹³ lí¹³ jmu¹ jná¹³?

31 Quí¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ cá² mái³ mi³ mostaza hi³ ca³jñí³ jan² tsáu² hue³² quioh²¹. Mái³ jáun² bíh¹ mái³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ jí³lí³² jún² hi³ zia³² hngá¹máh³; 32 tí³la³ ní¹ má¹já²jná¹ jáun² né³, cuóun² hi³ jáun² lí²³ cáun² hmá² hi³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹ la³ cónh³ bíh¹ la³jí³² náí² má²ró³² ñí¹ hná¹ jáun², hi³ hia³² cuú² ñeh¹, hi³ hí¹ la³ tí³ quiuh²¹ tan³² yáh³ lí¹³ na³tsí³ za³ ja¹ hính¹³ quioh²¹.

*He³ ca³tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jái¹³ hi³ jmu²
(Mateo 13:34-35)*

33 La³ ní² bíh¹ ca³ma³tin² Jesús tsáu² jái¹³ quioh²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ jmu² hliáun³ ñí¹ jái¹³, la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ lí³ ngí¹³ tsú². 34 Hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ jmí¹ zaih³² tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jái¹³ hi³ jmu² tsú²; tí³la³ jmí¹ nia³² bíh¹ tsú² la³jí³² jái¹³ jáun² ñí¹ con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ní¹ má¹ca³ta³tonh¹ hmóu³².

*Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² jí³ chí³
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)*

35 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³ ca³záh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²;

—Ma³tsáu¹³ tí³ jo²¹ jmái².

36 Jáun² né³, ca³chan³ dí² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² ca³taunh³ tsá² joh¹ dí² hñu³ mu² ñí¹ qui³ jmí¹ má²dí¹hún¹ dí² jáun², hi³ ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³táunh¹ quionh³; ja³bí¹ jmí¹ hí¹tsá²toh³ siáh³

ma³ cáun² mu² siáh³ siáh³ quionh³ mu² jáun².
 37 Hú¹ juí³² jáun² né³ ja³ chí³ tiá³ lín³², hi³ ca³la³
 má²tsá²ha²¹ bíh¹ jmái² hñu³ mu², hi³ jáun² jmí¹
 má²hí¹conh³² bíh¹ jmái² hñu³ mu². 38 Tí³la³ Jesús
 má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuóun¹ bíh¹ ñí¹ lí³ tí³ cu³hna²¹
 mu² hi³ cuá¹can¹ cáun² hi³ huá¹; jáun² né³ tsá²
 tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² ca³ñí¹ñí¹³ tsú² hi³ ca³záih³ dí²
 la³ lá².

—¡Tí³², sa³ tiá² hi³² máh³ honh² hnú², já² tí³ ñeh²
 bíh¹ má²hí¹tsá²hanh³² dí²!

39 Hí³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³; hi³
 ca³záih³ siáh³ jmí²miih²¹ la³ lá²:

—¡Ta³máih³! ¡Hnú² jmái², tie³ cuí¹ tá¹ron¹³ nú²!

Jmí¹jáun² ca³hná³ chí³, jáun² la³ cun³ jmí¹jáun²
 bíh¹ ta³no¹ tie³ pih²¹. 40 Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ Jesús
 tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿He³ láih³² jlánh¹ ná¹juenh²¹ náh²? ¿He³ láih³²
 jlánh¹ tiá² cáun² la³ nio² honh² náh²?

41 Jáun² tsá² hí³ ca³ta³ná¹juenh²¹ lín²¹ bíh¹, hi³
 jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², sa³ la³ jí³ chí³ jí³
 jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

5

*Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹
 hñu³ tsí³*

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

1 Jáun² ca³cha³táunh¹ bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái², hué³²
 quioh²¹ tsá² Gerasa. 2 La³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ Jesús
 hñu³ mu² ja³ jan² tsá²ñuh², tsá² jmí¹ cuá³ ñéih³
 jéin³lo¹ hi³ táun³ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hi³ cuan³ ñí¹

zenh¹ Jesús; tsá² hí³ jmí¹ tiáunh¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. ³ Tsá² ñuh² hí³ dá² jmí¹ má² cuá³ bíh¹ ñí¹ táun³ jéin³ lo¹ ñí¹ ná¹ hón²¹ hla¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tióh³² hi³ hñe³ tsá² hí³ uá¹ jinh¹ quionh³ cá² den¹ ná¹. ⁴ Hliáun³ jéin³² lín³² bíh¹ jmí¹ má² ca³ hñei³² tsú² cuá² ta³ tsá² hí³ cun³ quionh³ hñe¹³ jí³ cá² den¹ ná¹, tí³ la³ tiú² nio² bíh¹ jmí¹ cai³² tsú² hi³ jmu² juoh¹ mí¹ siún¹ nio², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tióh³². ⁵ La³ jí³² jmái¹ bíh¹ jmí¹ ngí³² tsú² la³ huá² la³ jma², hi³ ñí³ tí¹ ñí³ hóh²¹ ñí¹ lí³ tsi³ máh³ jí³ ja¹ ñí¹ ná¹ hón²¹ hla¹ ní² siáh³, hi³ jmí¹ quí² jmí¹ jñei³² quín¹ quioh²¹ hnga² ca³ la³ ca³ cuáh³. ⁶ Tí³ la³ jmí¹ ca³ jien³² tsú² Jesús hi³ zenh² ñí¹ uóunh³, jáun² ngau³ cú² hé² lín³² hi³ ca³ ñí¹ dí³ jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, ⁷ hi³ jáun² ca³ la³ má² hóh³² tiá³ ca³ juáh³:

—¿He³ ca³ tin¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú² Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juenh²? Ca³ la³ jé²³ Dió³², ¡ha³ lí² jmú² hian² honh² ñí¹ con² jná¹³!

⁸ La³ ní² ca³ juáh³ tsá² hí³ quí¹ hliá² Jesús má² dí¹ jmu² héih³², hi³ juáh³ la³ lá²:

—¡Hnú² jmí² chí³ hláinh¹, tun³² tsá² ní²!

⁹ Jáun² Jesús ca³ ngái³ ñí¹ con² tsá² hí³:

—¿Ha³ lánh³ jmái² hnú²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³:

—Cu³ Nió³ bíh¹ jmái² jná¹³, quí¹ juóu³² bíh¹ jnoh¹ ná¹ lá³.

¹⁰ Hi³ jáun² jmí² chí³ hláinh¹ hí³ jlánh¹ ca³ hiu³ ca³ mí³ lín³² ñí¹ con² Jesús hi³ tiá² ze³ tsú² ñí¹ uóunh³ lín³² la³ cun³ hué³² jáun². ¹¹ Tsoh² máh³ zeh² có³²

jáun² né³, jmí¹ tiáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hí³ ná¹cúh² háu². 12 Jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ze² tiá³ jnoh¹ ñí¹ tiáunh¹ mí²ñí³ ó³²; cué¹ jái¹³ hí³ tsá¹tau²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ jáh³.

13 Jáun² ca³cué³ bíh¹ Jesús jái¹³. Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ hí³. Cun³ tun³ mei²¹ mí²ñí³ hí³ jmí¹ tín³. Jáun² la³jín³² mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ cú²hé² lín³² tí³ ñí¹ dí¹ji²³ ñí¹ hlaih³ lín²¹, jáun² ca³sunh³ chu³ jmái², hí³ jáun² ca³hnúh³² jmái².

14 Jáun² tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³, hí³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² jí³ ñí¹ náí². Hí³ jáun² cua³taunh²¹ tsá² juú² hí³ cua³jé³ tsú² ní¹juáh³ he³ dá² má²lí³². 15 Jmí¹ cuá¹taunh²¹ tsú² ñí¹ zenh¹ jáun² Jesús né³, ca³jien³² tsú² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hí³ má²quih³² ha¹, hí³ má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³. Hí³ jáun² tsá² ca³cha³taunh¹ hí³ né³, ca³juénh² lín³² bíh¹. 16 Jáun² tsá² ca³jé³ hí³ la³ cun³ hí³ má²lí³² jáun² ñí¹con² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³, ca³chá³ ñí¹con² tsá² cuá²taunh²¹ hí³, hí³ ca³chá³ tsú² siáh³ la³ cun³ hí³ lí³ jáun² ñí¹con² mí²ñí³ hí³. 17 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² hí³ hí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hí³ cua³hain³² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

18 Jmí¹ tí³ ñí¹ hí³ siáh³ Jesús hñu³ mu², jáun² tsá²ñuh² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hi³ tsó³² dí² quionh³.
 19 Tí³la³ Jesús tiá² jái¹³ ca³cué³ yáh³, la³ lá² bíh¹
 ca³juáh³:

—Cuánh² hñuh³² ñí¹ tionh¹ jon³ renh² nú²,
 cuá²chá¹ la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ Dió³² ñí¹con²
 nú², jí³hi³ ha³ lánh³ rón³² ca³ja³ mií³ tsí³ tsú² ñí¹con²
 nú² siáh³.

20 Jáun² ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³, hi³ ca³ma³liáu³²
 cha³² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá²
 ná¹cunh² jáun² la³jí³² la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ jáun²
 Jesús ñí¹con² tsú²; hi³ jáun² lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³
 la³jín³² tsáu².

*Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hi³ hú¹ juí³² jáun² né³,
 lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹*

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

21 Jmí¹ cá¹chánh²¹ siáh³ Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³
 jáun², ñí¹ zenh¹ tsú² jáun² ca³cha³táunh¹ juóun³²
 lín³² tsáu², hi³ jáun² ca³ta³zanh¹ bíh¹ tsú² can³²
 jmái² jáun². 22 Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² chín¹
 cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá²*judíos, tsá² hí³ jmí¹ jmái²
 Jairo. Jmí¹ ca³jién³² tsú² Jesús, jáun² ca³di³jñí³² hi³
 ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ tsú², 23 hi³ jáun²
 ca³hiu³ ca³mí³ lín³² dí² ñí¹con² tsú², hi³ ca³záih³ dí²
 la³ lá²:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ má²ñí¹jún³, ña³² tiá³ hñu³²
 jná¹³, ñá²ra³tsi³² cuonh² ñí¹ quioh²¹ tsú² hi³ jáun²
 lán¹³ hi³ tiá² jún³.

24 Jáun² Jesús ngau³ quionh³ tsá² hí³; tí³la³
 juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹
 tsú² ca³la³ má²chí¹cuú² chí¹jain³² bíh¹ tsú². 25 Já¹

tsá² hí³ né³ jmí¹ cuá¹tsau³² jan² tsá²mi³ tsáun¹,
 quia³tún³ mii² jmí¹ má²tí³ hí³ zian² tsú² jmí²hán¹.
 26 Jmí¹ má²ca³ma³tso² lín³² bíh¹ tsú² tsí³ hí³ má²ñéi¹
 hliáun³ hñú¹³ tí³² mí³, jáun² jí³lí³² bíh¹ hí³ jmí¹ zia³²
 quioh²¹ tsú² jmí¹ má²cá²tsá³²; tí³la³ cha³ jmí¹ jmu³
 ta²¹ hí³ jáun², tí³ lí³mí¹ jmí¹ má²cá²já³² bíh¹ mí¹uí³
 hí³ zian² tsú². 27 Jmí¹ ca³nái³² tsá²mi³ hí³ jái¹³ hí³
 cha³² tsáu² hí³ ca³tin¹ Jesús, jáun² hí³ dí² ja¹ tsáu²
 hí³ ngau³ má²janh² tí³ cu³hna²¹ Jesús, jáun² ca³tí³ dí²
 cuo² zéi¹ ha¹ tsú². 28 Qui¹ ca³lín¹³ tsú² hñú³ tsí³ la³
 lá²: “Cun³ lán¹³ bíh¹ jná¹³ uá¹jinh¹ cun³ tí³ hlieih²¹
 jná¹³ uón³² cú¹pih²¹ zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú²”. 29 Jáun² la³
 cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hná³ jmí²hán¹ tsú²; jmí¹jáun²
 ca³lí³lieih²¹ tsú² hí³ má²cá²hin³ bíh¹ mí¹uí³ hí³ jmí¹
 zian². 30 Jáun² jmí¹jáun² ca³lí³lieih²¹ uá²jai³² Jesús
 hí³ má²lain³² jan² tsáu² cun³quionh³ pí³ quioh²¹ dí²;
 jáun² ca³jinh³ dí² tí³ cu³hna²¹ ja¹ ñí¹ hí¹já²táunh¹
 jáun² tsáu², hí³ ca³juáh³:

—¿Hin² tsánh² lí²tí³ cuo² hán² jná¹³?

31 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² ní² bíh¹ jieh³² nú² ca³la³ hí³ cuú² jái³² bíh¹
 tsáu², jsa³ ngaih³² ma³ nú² hí³ hin² tsánh² lí²tie³
 cuo²!

32 Tí³la³ Jesús né³, la³ má²jíe²³ jáun² bíh¹ tí³ hlá² tí³
 ní² hí³ hnah² ní¹juáh³ hin² dá² tsánh² lí²tie³ dí² cuo².

33 Tí³la³ cun³ñí¹ hí³ ñí³² tsá²mi³ he³ má²lí³² ñí¹con²
 né³, jáun² ngau³ ca³la³ má²juán²³ hí³ má²juénh² hí³
 ca³ñí¹dí³jñí³² hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³
 ñí¹ Jesús, hí³ ca³chá³ la³jí³² jú¹ tson². 34 Jáun² Jesús
 ca³záih³ tsá²mi³ hí³:

—Hnú² jón³, má²lain³² hnú² qui¹ cun³ñí¹ hi³ lí²cháh¹ nú² cáun² honh². Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tin², ji³ hi³ cui¹ chun¹ nú² la³ má²chun¹ nú² ní² siáh³.

35 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² Jesús cua³taunh²¹ tsá² hñú¹³ Jairo, tsá² chín¹ hí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jáun² ca³záih³ dí² Jairo la³ lá²:

—Má²jun² bíh¹ mí¹míh¹ jónh²¹ hnú²; ¿he³ láih³² ma³tsan¹³í¹ máh³ hnú² tsí³ Ti³²?

36 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, hí¹juáh³ tiá² ca³ma³jáun² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² chín¹ hí³ cuáh³²:

—Ha³ lí² juenh³, ñí¹ jí²¹la³ chá¹ hnú² cáun² honh² bíh¹.

37 Jmí¹jáun² tiú²uú² ca³cué³ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ tsa³táunh¹ tsá² siánh³ quionh³, jí³²la³ Pé¹, Jacobo ji³ Juan² rainh²¹ Jacobo bíh¹ ní² siáh³. 38 Jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú² hñú¹³ tsá² chín¹ hí³ cuáh³² né³, ca³jié³ tsú² hi³ má²nio² tiá³ siaun³² lín³² hi³ ná¹tí² ná¹hóh³² tsáu² hi³ hó² jngih². 39 Jáun² ca³hi³ Jesús, hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² lí¹ tiáunh¹ tiá³ siaun³² lín³² hnoh² ji³ hi³ ná¹uoh³² náh² siáh³? Mí¹míh¹ ní² tiá² rá²jún¹ yáh³, qui¹ rá²cuóun¹ bíh¹ tsú².

40 Ti³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³jú² ca³ngái³² bíh¹ Jesús. Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ huén³² tsú² la³jín³², jí³²la³ jméi² ji³ mí¹ziú¹³ bíh¹ mí¹míh¹ ca³jan³ tsú², ji³ tsá² gáun³ jmí¹ quionh³ tsú² hí³ bíh¹, hi³ jáun² taunh³ ñéih³ ñí¹ rón²¹ jáun² mí¹míh¹. 41 Jáun² ca³zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹míh¹ hí³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Talita, cum. (Hi³ hnió³ juáh³ “Mí¹míh¹, hnú² juo³ jná¹³, náu²”).

42 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² mí¹míh¹ hí³, hi³ ca³ngí³. Mí¹míh¹ hí³ jmí¹ má²hún¹ quia³tún³ mii². Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹.
43 Ti³la³ Jesús né³, ca³jmú³ héih³² chí¹tson³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³² záih³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun², hi³ jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ ma³ton³ tsú² mí¹míh¹ hí³.

6

*Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)*

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngah³ tí³ juú²co¹ quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con². 2 Jmí¹ cá¹chó²¹ *jmái¹ nio² tie³, jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hieh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² *judíos zeh² já¹ juú² jáun². Jáun² la³jín³² tsá² ca³nái³² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ hi³ ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tin³² tsá²ñuh² ní² la³jí³² jái¹³ ní²? ¿Ha³ dá² jinh¹ hiauh³ tsá² ní² hi³ jlánh¹ quiáh¹ ní² jmí¹tsí³. Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²? 3 Já² tí³² hmá² jon² Má²réi³ bíh¹ ní³², lá² bíh¹ tionh² tsá¹ dá¹jon²¹ tsú²: Jacobo, Sé³², Judas jí³ Sí¹mu²¹ ní² siáh³, hi³ tsá²mi³ dá¹jon²¹ tsú² né³ tionh² bíh¹ já¹ juú² lá² quiúnh¹ dí².

Hi³ jáun² tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú². 4 Ti³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ja¹ quioh²¹ tsá²jún¹ tsá²rainh²¹ bíh¹jan² tí³²jë¹ Dió³² tiá² lí²quien².

⁵ Tiá²lin¹ nga³hua³jueh³² ca³lí³ yáh³jmu³ tsú² ñí¹jáun², ñí¹jí²¹la³ tí³ca³jmah³ tsú²gon³gáun³ tsá²tsáun¹ bíh¹hi³ca³ra³tsí³² dí²cuo² ñí¹quioh²¹ tsú².

⁶ Hi³lí¹jmí¹dí¹tsá²cáun² bíh¹tsí³tsú²quí¹hliá²tiá²ta²¹jmí¹ná¹taunh²yáh³tsá²hí³.

*Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²
(Mateo 10:1-42; Lucas 9:1-6)*

Jmí¹lí²¹jáun² né³, ca³tí³ca³ngí³ Jesús la³jí³²juú² míh¹juú²siún¹hi³má²tín²tsáu². ⁷Jáun²jmí¹jáun²ca³teh³tsú²tán¹quian³tun³tsá²hain²¹hí³tí³con², hi³jáun²ca³ma³liáu³²dí²hi³ca³zen³dí²ma³quin³²ma³gon³tsáu², hi³jáun²ca³cuéh³dí²pí³hi³lí¹³huen³tsú²jmí²chí³hláinh¹hñú³tsí³tsáu². ⁸Jáun²ca³jmú³dí²héih³²hi³tiá²hi³cán³tsú²hí¹cáun²hi³hniáuh³²hú¹juí³², jí³²la³hmá²hu²¹bíh¹. Sa³jun³ca³cué³yáh³dí²jái¹³hi³cán³tsú²tuh³², sa³jun³má³², sa³jun³quie³. ⁹Jí³²la³chí²láu²bíh¹hniáuh³²ra³tsí³²tsú²ta³, tí³la³tiá²cán³yáh³tsú²tun³ha¹, jí³²la³cáun²hi³má²quih³²bíh¹tsú². ¹⁰Hi³ca³záih³dí²siáh³la³lá²:

—Lí³ua³cáun²hñú³ñí¹ca³he³tsú²hnoh²re²tín², tianh³náh²ñí¹jáun²ca³la³ñí¹cá¹chó²¹jmái¹hi³huen¹³náh²juú²jáun². ¹¹Ní¹juáh³ca³cha³táunh¹náh²ñí¹tiá²hnió³tsú²he³náh², hi³sa³jun³hnió³tsú²ne³jái¹³, cu³tsa³²huen³náh²cú²jueh³²juú²la³jáun², hi³súh³náh²hliáu²quian²¹tanh¹ñí¹jáun², hi³jáun²la³jáun²lí³lin¹hi³tiá²ca³quiú¹ca³jéi¹³náh²tsú². [Jú¹tson²juanh³²jná¹³, hi³ñí¹

má¹ cá² chó³² jmái¹ hi³ ra³ tsi³² Dió³² héih³², ti³ pih²¹
bíh¹ ca³ lá² ma³ tso² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma ji³
Gomorra tsí³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú²
hnoh².]

12 Jáun² jmí¹ jáun² já¹ taunh²¹ tsá² hí³ hi³ hleh³²
jái¹³ hi³ ca³ ti²¹ hi³ zái³² tsáu² jmí¹ tsí³, 13 hi³ ca³ huen³
tsú² juóun³² lín³² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³
juóun³² siáh³ tsá² tsáun¹ ca³ jñéi³² tsú² jmí² no¹ hi³
jáun² lan³.

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²
(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

14 Hi³ jáun² la³ jí³² hi³ jáun² ca³ lí³ ñí³² re²¹
Herodes, quí¹ hliá² ja³ ngí³ jái¹³ hi³ ca³ tin¹ Jesús la³
tán¹.

—La³ má² ca³ jenh¹³ bíh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau²
hí³ jmái² —ca³ juáh³ tsú²—, hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³
jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³ jueh³².

15 Hi³ ma³ jan² siáh³ tsáu² ca³ juáh³:

—Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *ti³² jē¹ Dió³² bíh¹ hí³.

Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³:

—Já¹ tí³² jē¹ Dió³² bíh¹ hí³, tsá² la³ tí³² jē¹ Dió³²
tsá² jmí¹ zian² cá² jmái¹.

16 Jmí¹ ca³ náí³² jáun² Herodes jái¹³ ní², ca³ juáh³:

—Já¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ní³², tsá²
cá² jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³ quiéih³ tsú² cun³ ngá¹³
mí¹ táí³ láí¹, hi³ né³² né³ la³ má² ca³ jenh¹³ bíh¹ tsú²
ja¹ hla¹.

17 Hliá² Herodes bíh¹ ca³ jmú³ héih³² hi³
ma³ tson¹³ tsú² Juan², hi³ jáun² ca³ hñéi³² tsú²
quionh³ cá² den¹ ná¹ ñéih³ hñu³ mí¹ ñí² cun³ ñí¹ hi³

tsáu¹³ tsá²mi³ Herodías. Ní²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹ bíh¹ Herodes tsá²mi³ Herodías hí³, tí³la³ Herodes má¹ná¹, jmí¹ má²ca³can³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³. 18 Hi³ jáun² Juan² né³, jmí¹ má²ca³juáh³ hiú² cuóh³² ñí¹con² Herodes: “¡Tiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² ñí²cuo² renh²¹!”

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² jmí¹ hon² tsá²mi³ Herodías hí³ Juan², hi³ jáun² jmí¹ hnió³ dí² jngih³; tí³la³ tiá² jmí¹ lí²³ yáh³, 20 qui¹ Herodes jmí¹ ñí³² hi³ Juan² hí³ bíh¹ jan² tsá² chun¹, jan² tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jmí¹ juénh² dí² tsú². Hi³ jáun² bíh¹ tiá² jmí¹ cue³² tsú² jái¹³ hi³ jmu³ tsá²mi³ hí³ hian² tsí³. Hi³ uá¹jinh¹ jmí¹ tá²zanh¹ Herodes hi³ lí¹ tiá² ñí³² lánh³ jmu³ ní¹ má¹ca³nái³² la³ cun³ hi³ jmí¹ zai³² Juan², cun³ jáun² jmí¹ hnió³ bíh¹ tsú² ne³. 21 Tí³la³ tsá²mi³ Herodías né³, ca³choh¹³ bíh¹ he³ lánh³ rón³² jmu³ jmí¹ ca³jmú³ jáun² Herodes jmá¹ hi³ ca³tsin¹³ mieh², hi³ ca³cué³ má³² chu²¹ lín²¹ ñí¹con² la³jín³² tsá² ná¹chín¹ joh¹, jí³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³, jí³ la³jín³² tsá² ná¹quien² hue¹³ Galilea ní² siáh³. 22 Jáun² jmí¹jáun² ca³hi³ tsá¹mái¹³ jon² tsá²mi³ Herodías hí³ ñí¹ ná¹cúh² tsú² jáun² hi³ ca³tsan³²; jáun² ca³zain²¹ lín²¹ bíh¹ re²¹ Herodes la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ná¹tén¹ hí³ hi³ ca³tsan³² mí¹ hí³. Hi³ jáun² ca³záih³ re²¹ tsá¹mái¹³ hí³ la³ lá²:

—Mí¹ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh², hi³ jáun² jná¹³ cué¹³.

23 Hi³ jáun² ca³jmú³ dí² jái¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ cué³² dí² lí³ua³ cáun² hi³ mí³² tsá¹mái¹³ hí³, uá¹jinh¹ tá¹ cá²tso¹³ hue³² ñí¹ hu²¹

cuo² dí². 24 Jáun² mí¹ hí³ né³ cua³han³, hí³ ca³ñí¹zeh¹ mí¹ziú¹³:

—¿He³ dá² ñí¹mí³ jná¹³ ñí¹con² tsú²?

Jáun² mí¹ziú¹³ tsú² ca³juáh³:

—Mi³chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² cuá²mí¹.

25 Jáun² mí¹ hí³ né³, la³juí³² ca³hi³ siáh³ ñí¹ cuá³ re²¹, hí³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Mi³chí¹ Juan² tsá² zion² tsáu² jmái² bíh¹ hnó³² jná¹³ hí³ cuéh¹ hnú² ta³né³², hí³ ná¹hu²¹ hñu³ uon².

26 Ca³la³ hlaih³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ re²¹; tí³la³ Dió³² yáh³ má²lí²hien³ tsú², hí³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lí²niéi³² jái¹³ jáun², jáun² tiú²uú² lí³ yáh³ hí³ jmu³ tsú² huáh² chí¹ hí³ tiá² cué³² la³ cun³ hí³ mí³² tsá²mí³ hí³. 27 La³ cun³ jmí¹:jáun² ca³zen³ re²¹ jan² hliáu³, hí³ ca³jmú³ dí² héih³² hí³ tsa³quíéh³ tsú² láí¹ Juan² hñu³mí¹ñí². 28 Jáun² ñéi¹ hliáu³ hñu³mí¹ñí² hí³ ca³ñí¹quíéh¹³ láí¹ Juan², jáun² quiaun² dí² hí³ ná¹hu²¹ hñu³ uon². Jáun² ca³cuéh³ tsú² tsá¹mái¹³ hí³, hí³ jáun² tsá¹mái¹³ hí³ né³ ca³ñí¹jienh¹³ siáh³ mí¹ziú¹³.

29 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Juan², jáun² ja³taunh²¹ hí³ ca³ñí¹quión²¹ hla¹, hí³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí².

Jesús cue³² hí³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

30 Jmí¹ cá¹jính²¹ jáun² *tí³² tsá² quian³² hí³ jē¹ Dió³² ñí¹con² Jesús, jáun² ca³chá³ tsú² jí³lí³² la³ cun³ hí³ ca³jmú³, jí³ la³ cun³ hí³ ca³híéh³ dí² tsáu² ní² siáh³. 31 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²táunh¹ náh², ma³tauh¹³ dí² cu³tiá³ tie³ ñí¹ cú²hnga².

Qui¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ ja³tú¹ ja³lin²³, hi³ hí¹juáh³ tiá² jmái¹ cue³² bíh¹ quioh²¹ tsú² hi³ cuh³ má³². 32 Jmí¹;jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu² la³ má²quionh³ jáun² tsá² quian³tun³ hí³ joh¹ hi³ ja³taunh²¹ tsú² hmóu³² ñí¹ má²ti³ có³². 33 Ti³la³ juóun³² bíh¹ tsáu² ca³jíe³ jmí¹ já¹taunh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³li³tsin² tsá² hí³ hi³ hí³ bíh¹ Jesús; hi³ jáun² tsá² hí³ jí³ tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ja³taunh²¹ cú²hé² lín³² juí³² ta³, hi³ jáun² ta³ tin² bíh¹ ca³cha³táunh¹ tsú² ñí¹ jáun² la³ cónh³ bíh¹ Jesús. 34 Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmí¹ cuá¹han³, ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ sa³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mir³ tsí³ dí² ñí¹con² tsá² hí³, qui¹hliá² la³jmí¹ tionh¹ *já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian² bíh¹ jmí¹ tionh¹ tsá² hí³; hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² cú²jueh³² hi³ má²tin² tsá² hí³ hliáu³ ñí¹ jái¹³. 35 Jmí¹ má²ca³hláu³ jáun² né³, ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ ti³ con² tsú² ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá². 36 Jáun² chú³² juoh¹ hnú² tsá² ní² hi³ tsa³tánh¹, cuí¹ cha³táunh¹ juú² pih²¹ jí³ ñí¹nái² ñí¹ táun³ hñú³, hi³ cuí¹ cha³lia³² tsú² má³² hi³ cuh³, [quí¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² zia³² yáh³ hi³ li³ cúh¹³].

37 Ti³la³ Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsú²:

—Hnoh² bíh¹ hniáu³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.
Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—¿Jinh¹ dá² tsá¹cán¹³ jnoh¹ hí³ cuú²miih²¹ hí³ cue¹³ jnoh¹ tsá² ní² cuh³? Quí¹ cun³ tun³ nio² hña³láu³ máh³ *cú¹tiáu² lí³ hniáuh³².

³⁸ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿Cónh³ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹? Cuá²jie³ dú¹ neh²¹.

Jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² né³, ca³juáh³:

—Hñá³ *hí³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

³⁹ Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hí³ tiánh³² tsú² ma³ cu³ nió³ hué³² ja¹ mí¹ñéi² réh²; ⁴⁰ jáun² ma³ hña³láun³ jí³ ma³ tu³la³quian³ tsáu² ca³tiánh³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³. ⁴¹ Jmí¹jáun² ca³can³ Jesús tá¹ hñá³ hí³ cuú²miih²¹ jáun² jí³ tá¹ gon³ hma²¹ ní² siáh³, jáun² ca³jíe³ tsú² tí³ hñu³mi³cuú² hí³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹jáun² ca³ca³ tsú² hí³, jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² haïn²¹ hí³ tí³ con² hí³ tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. Ja³bí¹ ca³tsóh³ tsú² siáh³ quioh²¹ hma²¹ hí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³. ⁴² Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ lah³ re² má³². ⁴³ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jieh³ tsú² la³jí³² chí² juoh¹ hí³, jí³ quioh²¹ hma²¹ hí³ ziau³ jáun² ní² siáh³, jáun² chí² juoh¹ jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³ mí²tá². ⁴⁴ La³ cun³ tsá² ca³cúh² hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².

Jesús cuá¹ngí³² ñí¹ jmái²

(Mateo 14:22-33; Juan 6:16-21)

⁴⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hí³ tónh³² tsá² haïn²¹ hí³ tí³ con² hñu³ mu² hí³ hán³² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin², hí³ tsa³táunh¹ tsú²

juú² Betsaida tá¹la³ dí¹hah² dí² jáun² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³. 46 Jmí¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ngau³ tsi³ máh³ hí³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³². 47 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, mu² jáun² jmí¹ má²he² ñí¹ chu³jo² jmái², jáun² hnga² bíh¹ jéi³²í¹ Jesús jmí¹ zenh¹ ñí¹ quiéin². 48 Jmí¹jáun² ca³jíe³ dí² hí³ zia³² uu³mí²tsi³² ñí¹con² tsá² hí³ joh¹ hí³ tiú²uú² re² lí²³ juóh³ tsú² jmái², quí¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ tí³ juí³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ngau³ Jesús juí³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hí³ chí¹ngí³² ñí¹ jmái², tí³la³ Jesús cáun² lí¹ jmí¹ má²ngá¹³ bíh¹. 49 Jmí¹ ca³jíe³ tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² hí³ cuá¹ngí³² jan² tsáu² ñí¹ jmái², jáun² ca³lín¹³ hí³ tsá² le¹ bíh¹ ná¹jien³² dí², hí³ jáun² ca³hóh³², 50 quí¹ la³jín³² bíh¹ dí² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsí³ jmí¹ ca³jien³² tsú². Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—iTiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

51 Jáun² ca³uú³ bíh¹ tsú² hñu³ mu² ñí¹ jmí¹ tiáunh¹ tsá² hí³, jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hná³ chí³; jáun² tsá² hí³ lí¹ ca³ta³ná¹jíe³² bíh¹ hí³ ná¹tsá²cáun² tsí³. 52 Hliá² tiá² jmí¹ la³ má²ca³ngí¹³ yáh³ tsá² hí³ hua³jueh³² hí³ ca³jmú³ tsú² jáun² quionh³ hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmí¹ la³ ná¹jli³² la³ jáun²í¹ máh³ jmí¹ tsí³ tsá² hí³.

*Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret
(Mateo 14:34-36)*

53 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³taunh¹ hué³² Genesaret; ñí¹ jáun² ca³hñéih³² tsú² mu² can³² jmái². 54 La³ cun³ jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² hñu³ mu², la³juí³² ca³lí³ cuóun³² bíh¹ tsáu² Jesús. 55 La³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ñi³tú¹ ñi³lin¹³ tiá³ siaun³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³ jéin³ ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² hi³ já²jan² tsá² tsáun¹ hi³ ná¹tsin¹ ñí¹ jmu² ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² ñí¹ ca³lí³ ñi³² tsú² hi³ ngí³² Jesús. 56 Hí³ jáun² la³jí³² juú² cáh¹ ñí¹ chau²¹ tsú², juú² míh¹ jí³ ñí¹náí² ní² siáh³ jmí¹ chan² tsáu² tsá² tsáun¹ ja¹ hñú³, hi³ jáun² jmí¹ hiú² jmí¹ mi³² tsú² ñí¹con² Jesús hi³ cué³² jái¹³ hi³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

7

*Hí³ jmu² hi³ tiá² jin² tsá²mi³cuóun²
(Mateo 15:1-20)*

1 Jmí¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *fariseos ñí¹con² Jesús, la³ má²quionh³ ma³ jan² tí³² liei²¹ hi³ má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén. 2 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³jíe³ hi³ ma³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ná¹cúh² ta³ tiá² má²ji² cuo²; la³ cun³ ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² tsú² héih³² hi³ ná¹ngí²³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² liáh³² tsú² cuo²; [hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³ziu³ ca³hien³ dí² tsá² hí³]. 3 (Qui¹hliá² tsá² fariseos jí³ la³jín³² tsá² *judíos ná¹má²tí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ jlánh¹ ná¹héh³ chí¹ tsá²daun³², hi³ tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²liáh³² cuo² la³ cun³

hi³ ná¹ngi²³ dí² jáun². 4 Hi³ ní¹ má¹cuá²tanh²¹ tsú² ja¹ hmah²¹ né³, tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ tsú² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ jáun² hi³ liah³² cuo² re². Zia³² bíh¹ siáh³ hliáun³ hi³ ná¹hèh³ chí¹ tsú² ñí¹ hná¹ ní², uá¹la³ cun³ hi³ ráin³² tsú² jáun² vasos, tse³, ji³ cuah²¹ mí¹ñí² ní² [ji³ jen³ míh¹ ñí¹ ná²tsín³² tsú² má¹ca³jmú³ má³² ní² siáh³].) 5 Jáun² né³, tsá² fariseos quionh³ ji³ tí³² liei²¹ ca³ngáí³ ñí¹con² Jesús:

—¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsá²daun³², hi³ cáun² lí¹ cúh² bíh¹ ta³ tiá² má²ji² cuo²?

6 Jáun² Jesús ca³ngáí³:

—Tson² lín³² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías jmí¹ ca³hléh³ tsú² jáun² jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² quioh²¹ tsú², hi³ juáh³ la³ lá²: Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹,

jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹tsí³ yáh³ tsú² hniau³ jná¹³.

7 Hí¹ cáun² tiá² lín¹ ñí¹ quien² yáh³ hi³ má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun² jná¹³,

quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹ jaun³² hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

8 Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Quí¹ hnoh² dá² chah³² náh² tí³ có³² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ ma³tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ ná¹hèh³ chí¹ tsá²mi³cuóun², [la³ cun³ hi³ ráin³² tsú² jáun² la³ji³² cuá¹ uon² ji³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hliáun³ lín³² hi³ siáh³ ñí¹ hná¹ ní²].

9 Ja³ bí¹ ca³ záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² dá² chah³² náh² tí³ có³² héih³² hí³ jmu² Dió³² qui¹ cun³ ñí¹ hí³ hnáuh² náh² má¹ tih²¹ la³ cun³ hí³ ná¹ hēh³ chih³² náh² hmóu³² bíh¹. 10 Qui¹ sá¹ ní² jie³ dúh¹, la³ lá² bíh¹ ca³ juáh³ hla¹ Moisés: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí² zióh²”. Ja³ bí¹ ca³ juáh³ tsú² siáh³: “Li³ ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi² mí¹ zió¹³, tsá² la³ hí³ ca³ tin¹ jún³ bíh¹”. 11 Tí³ la³ hnoh² né³ juánh³ hí³ lí¹³ bíh¹ néh¹ záih³² tsáu² jméi² mí¹ zió¹³ la³ lá²: “Tiú² uú² lí¹³ yáh³ má¹ hau¹ jná¹³ hnú², qui¹ la³ jí³² hí³ zia³² quion²¹ jná¹³ ná¹ lí³ corbán bíh¹”, (la³ cun³ nieih³ jái¹³ “hí³ má² ná¹ chan¹ ñí¹ con² Dió³² bíh¹”). 12 Hí³ jáun² ní¹ juáh³ má² lí² juáh³ tsú² la³ ní², jáun² hnoh² né³ má² juánh³ náh² hí³ tiú² uú² tion³ hniáuh³² yáh³ ma³ hon³ tsú² jméi² mí¹ zió¹³. 13 Jáun² cun³ quionh³ la³ ní² bíh¹ má² ná¹ jmuh³² hnoh² hí³ tiá² quien² cu³ tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³² cun³ quionh³ hí³ ma³ tin¹³ náh² tsáu² la³ cun³ hí³ ná¹ hēh³ chih³² náh² hmóu³². Hí³ jun³ juáh¹³ jmáh³ la³ hí³ ní² yáh³ jmuh³² náh².

14 Siáh³ siáh³ ca³ teh³ Jesús tsáu² hí³ ja³ nieí³ jái¹³, hí³ ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Niéi² náh² la³ jín³², jí³ hí³ cuí¹ ngí¹³ náh² siáh³: 15 Jun³ juáh¹³ hí³ tsá² toh³ jáun² tí³ ñeh² quioh²¹ yáh³ tsú² jmu² hí³ tiá² jin² tsú². Qui¹ hí³ ja³² la³ tí³ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hí³ hliánh². 16 [Hnoh² tsá² ná¹ chí²¹ cuáh³ náh², niéi² náh².]

17 Jmí¹ má² lí² chan³ jáun² Jesús tsá² hí³ né³, hí³ cáun² hñú³; jmí¹ jáun² ca³ ngái³ tsá² hain²¹ hí³ tí³

con² tsú² ca³ti²¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmu³ tsú² jáun².
 18 Jáun² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ chín¹ dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³ ngi²³ náh² siáh³?
 ¿Tiá¹ má²ñih¹ hnoh² hi³ la³ji³² hi³ zia³² ti³ cheih³²
 hi³ tsá²toh³ ti³ ñeh² quioh²¹ tsáu², tiá² lí¹³ yáh³ jmu³
 hi³ jáun² hi³ hliánh¹³ tsáu²? 19 Qui¹ hñu³ héin¹
 bíh¹ tsú² tsá²toh³, jun³juáh¹³ hñu³ tsí³ yáh³ tsú², hi³
 má¹lí³² jáun² né³ hue³² siáh³ ti³ cheih³².

Cun³quionh³ la³ ní² ca³lí³hnió³ tsú² juáh³ hi³ ji²
 bíh¹ ca³la³ ji³² ñí¹ má³². 20 Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsáu² ján¹ tson² jmu² hi³
 hliáh² jmí¹ tsí³. 21 Qui¹ hliá² ti³ ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹
 tsú² hue³² la³ji³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lí¹ chin²
 tsú² chí¹, hi³ lí¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá²
 tsá² ní², ji³ hi³ lín³ tsú² tsá² háin², tsá² jngih² tsáu²
 ho³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², 22 tsá² lí¹ hniá¹ hi³
 quioh²¹ tsáu², tsá² hláih¹ hon², tsá² má²can² tsáu²,
 tsá² lí¹ jmu² la³ cun³ hi³ ti³² tsí³ hnga², tsá² uóu³²
 tsí³, tsá² tin² jú¹ tí¹jái², tsá² jmu² tonh², ji³ tsá² lí¹
 jmu² hi³ cáun¹ ní² siáh³. 23 Ca³la³ ji³² hi³ hlah³ ní²
 ja³toh²³ ti³ ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹
 jmu² hi³ tiú²uú² jin² tsú² ñí¹con² Dió³².

Jan² tsá²mi³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús
(Mateo 15:21-28)

24 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³
 ca³ñí¹ngí² la³cáun² juú² Tiro [ji³ juú² Sidón]. Jáun²
 hi³ tsú² cáun² hñú³, hi³ hí¹ jan² tsáu² tiá² jmí¹ hnió³
 tsú² lí³ ñí³²; ti³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ hính³² tsú². 25 La³
 cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³ ñí³² mí¹ziú¹³ jan² mí¹míh¹

tsá² jmí¹ hún¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ Jesús má²cuán² juú² jáun²; hi³ jáun² ja³ tsú² hi³ ca³dí³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³².
 26 Jan² tsá² cú²juú² bíh¹ tsá²mi³ hí³, tsá² jmí¹ hín¹³ tí³ Fenicia hué³² Siria. Cuan³ tsú² ñí¹con² Jesús hi³ ca³mí³ dí² hi³ chin¹³ tsú² jmí² chí³ hláinh¹ hi³ hún¹ hñu³ tsí³ mí¹ míh¹ jon² dí². 27 Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Cué¹ jái¹³ hi³ láih¹³ tín² re² má³² tsá²co¹ jná¹³, quí¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsái².

28 Tí³la³ tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tí³²; tí³la³ hí¹ ca³la³ tí³ tsái² tionh² ñeh² mesa yáh³ cúh² chí² juoh¹ hi³ súh²³ tsá¹míh¹.

29 Jáun² né³, Jesús ca³juáh³:

—Re² bíh¹ má²lí²juah²¹ hnú² la³ ní²; má²lí¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú². Má²cuá²han³ bíh¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ jónh³² hnú².

30 Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² hñu¹³ né³, ca³jien³² tsú² mí¹míh¹ jon² hi³ rá¹tsin² ñí¹ jen³; hi³ jmí² chí³ hláinh¹ né³, la³ má²cuá²han³ bíh¹ hñu³ tsí³ mí¹míh¹ hí³.

Jesús jmah²³ siáh³ jan² tsá² cáun¹

31 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ siáh³ Jesús ñí¹ hu²¹ cuo²juú² Tiro, hi³ ngau³ jui³² juú² Sidón jí³ la³cáun² tí³ ñí¹ tíoh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh² siáh³, jáun² ca³chó³² tsú² ñí¹ ná¹ho³ jmái² Galilea.
 32 Ñí¹ jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá²ñuh² te³ cuá¹, tsá² tiá² re² hleh³², hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ ra³tsí³² Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³. 33 Jáun² Jesús

ca³jan³ tsá² hí³ ñí¹ tí³ có³², ñí¹ tiá² hin² zian², hí³ jáun² ca³lólóh³ dí² zeih²¹ cuo² cuá¹ tsá² hí³, hí³ jáun² jmí¹;jáun² ca³hñe³ dí² siáh³ zeih²¹ cuo² hí³ jáun² ca³hliéih³ dí² zih¹ tsá² hí³. ³⁴Jáun² la³ cun³ jmí¹;jáun² ca³;jé³ dí² hñu³ mi³ cuú², hí³ ca³zion³ tsí³ hí³ ca³juáh³:

—¡Efata! (hí³ hnió³ juáh³ “¡Cuí¹ niá¹³!”).

³⁵ La³ cun³ jmí¹;jáun² bíh¹ ca³niá³ cuá¹ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hí³ la³ siáh³ zih¹ tsú², hí³ jáun² ca³li³ bíh¹ hléh³² tsá² hí³ re². ³⁶ Jáun² né³, Jesús ca³jmú³ héih³² ñí¹ con² tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ la³ má² quionh³ tsá² ná¹ jé²³, hí³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú²; tí³ la³ uá¹ jinh¹ ca³jmú³ dí² héih³² chí¹ tson³ hí³ tiá² hin² záih³² tsú² hí³ jáun², tí³ la³ tí³ lí³ mí¹ ca³qui³ ca³chá³ bíh¹ tsú². ³⁷ Hí³ jáun² jlánh¹ ca³ja³ cáun² lín³² tsí³ tsá² ca³nái³² hí³ hí³ lí³ la³ jáun², hí³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—La³;jí³² bíh¹ jmu² tsú² re²; hí¹ la³ tí³ tsá² te³ cuá¹ yáh³ náí³² jmu² tsú², jí³ hí³ jmu² tsú² siáh³ hí³ hléh³² tsá² cáun¹.

8

Jesús cue³² hí³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 15:32-39)

¹ Jmí¹ lí¹ cáin² pih²¹ jáun² ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³² tsáu², hí³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ cuh³ tsú². Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

² —Jlánh¹ ja³² mií³ tsin³² jná¹³ ñí¹ con² tsá² lá², qui¹ hliá² hni³² jmái¹ máh³ má² tí³ hí³ tionh² tsú² ñí¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hí³ hí¹ cú¹ pih²¹ yáh³ hí³ cuh³ tsú² tiú² uú² zia³². ³ Ní¹ juáh³ hí³ chanh²¹ jná¹³ tsú² hñú¹³

ta³ tiá² hi³ má²lí²cuh³, lí¹³ huán³ bíh¹ tsí³ tsú² hú¹ juí³², quí¹hliá² ma³ jan² tsá² ní² tsá² já²taunh²¹ ñí¹ uóunh³ bíh¹.

⁴ Jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³:

—Tí³la³ ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ cue¹³ dí² tsá² ní² má³² hi³ cuh³ ñí¹ lá², cáun² ñí¹ tiá² hin² zian² hí¹ jan² bíh¹ la³²?

⁵ Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿Cónh³ bíh¹ *hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quiau³ hí³ bíh¹ zia³².

⁶ Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiánh³² tsá² hí³ hué³², hi³ jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun², hi³ ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hi³ ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³tsóh³ ñí¹con² tsá² má²tionh² hí³. ⁷ Hi³ jmí¹ zian² siáh³ cun³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹, hi³ jáun² Jesús ca³ma³mieh² siáh³ jáh³ hí³, jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ tsóh³ tsú² hi³ jáun². ⁸ Jáun² ca³la³ jín³² tsá² hí³ lah³ re² má³², ca³lí³í¹ máh³ ca³cónh³² quiau³ mí²tá² chí² juoh¹ hi³ ziau³ jmí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun². ⁹ La³ cun³ tsá² ca³jmú³ hí³ má³² jmí¹ tín³ cun³ quiún³ mei²¹ tsáu². Hi³ jáun² jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³hah² Jesús jái¹³ ñí¹con² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³, ¹⁰ hi³ jáun² hi³ hñu³ mu² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ja³taunh²¹ tí³ ñí¹ téh²³ tsú² Dalmanuta.

*Tsá² fariseos mi³² cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³²
(Mateo 12:38-42, 16:1-4; Lucas 12:54-56)*

11 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² *fariseos hi³ ca³ma³liáu³² hi³ quiú² táinh²³ jái¹³ quionh³ Jesús. La³ cun³ hi³ hnió³ dí² ca³ lan³ Jesús, hi³ jáun² ca³mí³ dí² cáun² li²¹ hi³ lí³ hua³jueh³² hi³ já³² tí³ hñu³mí³cuú². 12 Jáun² Jesús jlánh¹ ca³zion³ lín³² tsí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² mí³² tsá² zian² né³² cáun² li²¹ cun³quionh³ hua³jueh³²? Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ hí¹ cáun² yáh³ li²¹ tiá² lí¹³ hiáuh³ tsá² zian² né³².

13 Jmí¹jáun² ca³chan³ dí² tsá² hí³ ñí¹ jáun², hi³ jáun² taunh³ dí² siáh³ hñu³ mu² hi³ ngau³ tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos
(Mateo 16:5-12)

14 Jmí¹jáun² ca³ja³có³ tsí³ tsá² quian³tun³ hi³ cán³ má³² cuh³, jí³²la³ cáun² tán¹ bíh¹ hí³ cuú²míh²¹ jmí¹ quian³² tsú² jmí¹ taunh²¹ hñu³ mu² jáun². 15 Jáun² Jesús ca³hlí² ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³tí²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos la³ má²quionh³ jí³ tie³ quioh²¹ Herodes ní² siáh³.

16 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu²¹:

—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹ tsú².

17 Tí³la³ Jesús ca³lí³tsin² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hi³ tiá² quiánh¹ má³²? ¿Hí¹ la³ tí³ ta³né³² máh³ tiá² má²ca³ngí¹³ náh², hi³ sa³jun³ má²ca³lí³tsin² náh² siáh³? ¿Hí¹ ná¹jlí³²í¹

máh³ honh² hnoh² la³ ti³ ta³ né³² dúh¹? 18 ¿Hí¹ tiá² la³ jniá³ máh³ máh¹ náh², hi³ sa³ jun³ la³ niéh³ siáh³ cuáh³ náh²? ¿Hí¹ tiú² uú² chau² máh³ honh² hnoh²? 19 Jmí¹ ca³ tsóh³² jná¹³ jáun² hñá³ hí³ cuú² miih²¹ ja¹ ñí¹ tionh¹ hñá³ mei²¹ tsáu², ¿jáh³ mí² tá² chí² juoh¹ ca³ jiéh¹ náh² jmí¹ jáun² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³:

—Quia³ tún³ mí² tá².

20 —Hi³ jmí¹ ca³ tsóh³² jná¹³ jáun² tá¹ quiau³ hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ quiún³ mei²¹ tsáu², ¿cónh³ mí² tá² ca³ cónh³² chí² juoh¹ hi³ ca³ jiéh¹ hnoh² jáun² siáh³?

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³ siáh³:

—Quiau³ mí² tá².

21 Jmí¹ jáun² né³ ca³ záih³ dí²:

—¿He³ lí³ sa³ la³ ti³ ta³ né³² máh³ tiá² má² ca³ ngí¹³ náh² né³?

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ já¹ juú² Betsaida

22 Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³ cha³ táunh¹ tsú² já¹ juú² Betsaida, jáun² cua³ jan² tsáu² jan² tsá² ten³ ñí¹ con² Jesús; jáun² ca³ hui³ ca³ mí³ tsú² hi³ Jesús ra³ tsi³² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³. 23 Jáun² ca³ zanh³ Jesús cuo² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³ chín² dí² ti³ cheih³² juú². Jáun² ca³ yóh³ dí² mí¹ héh¹³ mí¹ ñí¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ca³ ra³ tsi³² dí² siáh³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², jmí¹ jáun² ca³ ngái³ dí² ní¹ juáh³ má² lí²³ jie³ ca³ lá². 24 Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³ jie³, hi³ jáun² ca³ juáh³:

—Jien¹ jná¹³ tsáu², ti³ la³ la³ jmí¹ jniá³ hmá² bíh¹ jniá³ tsáu² ñí³ táunh¹.

25 Jáun² Jesús ca³tí³ siáh³ cuo² mí¹ñí¹ tsú², jmí¹jáun² ca³tau² tsá²ñuh² hí³ tiá³ ñí¹, hi³ ca³jíe³; jáun² lan³ bíh¹ tsú². La³jí³² bíh¹ má²jíe²³ tsú² re² lín³². 26 Jáun² né³, Jesús ca³chanh³ tsú² hñú¹³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ha³ lí² cua³hú³² já¹ juú², [hi³ sa³jun³ hí¹ jan² tsáu² tiá² hniáuh³² cuá¹zéih³ nú² hi³ lí³ ní².]

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo
(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ñí¹ tloh³ juú² míh¹ cu³ jéin³ juú² Cesaarea quioh²¹ Pí²líe¹. Ta³ hí¹tiáunh¹ dí² jáun² juí³² ca³ngáih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?

28 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái², ma³ jan² tsáu² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ ma³ jan² tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tí³² jè¹ Dió³².

29 Jmí¹jáun² né³ ca³ngáih³ dí² siáh³ tsá² hí³:

—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo —ca³juáh³ Pé¹.

30 Tí³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hi³ jáun².

Jesús juáh³ hi³ jún³
(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

31 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hieh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ juáh³:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun² ca³tin¹ má¹tso¹ lín²¹ tsin³².

Ca³záih³ dí² tsú² hi³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, ji³ ti³² liei²¹ ní² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéi¹³, hi³ jngah³; ti³la³ ñí¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú². 32 Na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hléh³ tsú² jái¹³ ní². Jmí¹jáun² ca³ñí¹jau² Pé¹ ñí¹ ti³ có³² hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús. 33 Ti³la³ Jesús ca³jinh³ ti³ ñí¹ tionh¹ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², hi³ jáun² ta³ má²jién³² tsá² hí³ dí² ca³jin³ Pé¹, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ti³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ *Satanás!, qui¹ tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³cun³ qui³ lín²³ tsá²mi³cuóun² bíh¹.

34 Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² ji³ tsá² ñí³táunh¹ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² ti³ có³² la³ji³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³hnga², hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹ quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³. 35 Qui¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lión³² hnga², tsá² la³ hí³ ti³ tsa³hín³ bíh¹; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹ ji³ hi³ ca³tin¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ ti³ liáun³. 36 Qui¹ ¿ha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³ji³² hi³ zia³² ñí¹ hue²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹li³² jáun²? 37 Qui¹ ¿he³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³

joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹? 38 Qui¹ lí³ua³
 jan² tsá² jmu² heh³ ta³ ñí¹ tsá² zian² cun³ tin² tsí³
 hmóu³², tsá² ná¹ren² tso³, cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³
 ji³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³
 Jon² tsá²mi³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tin¹ tsá² la³ hí³ ní¹
 má¹jaunh³² ná¹ hi³ lin¹ hi³ quien² ná¹ la³jmí¹ quien²
 Ñuh³², la³ má²quiúnh¹ jná¹³ tsá² ná¹chun¹ tsá²cuú²
 tsá²ta³ Dió³² siáh³.

9

1 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ñí¹
 tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jié³
 tsú² hi³ má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá²
 má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

2 Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmáí¹ jáun² né³, Jesús ca³jan³
 Pé¹ quionh³ Jacobo ji³ Juan² ní² hi³ ja³taunh²¹ cáun²
 tsi³ máh³ ñe¹ ñí¹ lí¹³ tiánh³² hmóu³², ñí¹ jáun² ca³za²
 ho¹ñí¹ tsú² ñí¹ ta³ ñí¹ tsá² hí³. 3 Zín³ lín³² ca³lí³ ha¹
 tsú² ji³ hi³ ca³lí³ tiáu² lín³² siáh³ [la³jmí¹ jniá³ jan³²],
 ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zian² ñí¹ hué²¹ lá² tiá²
 tin² jmu³ hi³ jniá³ tiáu² lín³² ha¹ ní¹ má¹lí²ráin³².
 4 Jmí¹ jáun² ca³jién³² tsá² hí³ Líh³ quionh³ Moisés,
 hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús. 5 Jáun² né³, Pé¹
 ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², jhénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ñí¹
 lá²! Cuí¹ jmú¹³ jnoh¹ hní³² hñú³reh³; cáun² quián¹³

hnú², cáun² quioh²¹ Moisés, hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Lih³.

⁶ Qui¹ hliá² jmí¹ ná¹juen²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² tsú², hi³ jáun² Pé¹, hí¹juáh³ tiá² ñi³² bíh¹ he³ dá² jmí¹ dí¹hle³². ⁷ Jmí¹ jáun² ja³ cáun² jnie² ñí¹ tionh¹ tsú² jáun², hi³ jáun² ca³tsáinh³² tsú² jí³lin², hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ñí¹ ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ñí¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ lín³² ná¹; nié² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

⁸ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jé³ tsú² cu³ jéin³ ñí¹ tionh¹, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³jnia³ jéinh³² tsú², jí³²la³ hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ zenh².

⁹ Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³ né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²jé³ jáun², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹ hla¹ máh³. ¹⁰ Jáun² ca³hmá³ bíh¹ tsú² jái¹³ jáun² ja¹ má²tún² hmóu³², tí³la³ cun³ jáun² ca³ngái³ bíh¹ tsú² ja¹ hmóu³² hi³ he³ dá² niéih³ jái¹³ hi³ jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹. ¹¹ Hi³ jáun² né³ ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, hi³ Lih³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² bíh¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?

¹² Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ Lih³ tín² jáunh³ la³ñí¹, hi³ ja³ma³re² jí³lí³². Tí³la³ hi³ ca³tín¹ Jon² tsá²mi³cuóun² né³, ¿he³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ ca³tín¹ tsú² dúh¹? Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ hi³ hí³ dí² ca³tín¹ ma³tso² tsí³, hi³ lín¹³ tsú² jan² Tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³.

¹³ Tí³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Lih³, hi³

jáun² ca³j moh³ tsú² tsáu² la³ cun³ hi³ hnió³ tsáu²
j moh³, la³ cun³ rón³² rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Si² hi³ ca³tí²¹
lí¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² zian² tsá¹ lí¹ jún²³
(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

14 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² ñí¹ tionh¹ jáun²
tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jáun²
ca³jé³ tsú² hi³ juóun³² lín³² tsáu² má²tionh² cu³ jéin³
jáun²; ja³bí¹ tí³² liei²¹ siáh³ jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun²
hi³ ná¹quíú² ná¹táinh²³ jái¹³ quionh³ tsá² hí³ joh¹
Jesús. 15 Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jien³² tsú² jáun²
Jesús, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ la³jín³² tsá² hí³, hi³
jáun² ja³taunh²¹ dí² cú²hé² ñí¹ cuá¹jáunh²³ tsú² jáun²
hi³ ca³ñí¹hen¹³ dí² tsú² ca³la³ hi³ hiún² tsí³. 16 Jáun²
né³, ca³ngáih³ tsú² tsá² joh¹:

—¿Hín² dá² jái¹³ ná¹quí² ná¹táinh³² hnoh²
quíúnh¹ tsá² ní²?

17 Jáun² jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³
ca³ngái³:

—Hnú² Tí³², lá² ján³ jná¹³ jón³² ñí¹con² hnú², hi³
hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ hi³ jmu² hi³ tiá²
lí²³ hléh³². 18 Quí¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsó²¹ ñú²míh¹ lá²,
jmí²chí³ hláinh¹ cáun² ja³² hi³ zaunh²³ hi³ juóu³²
hué³², hi³ jáun² má¹jáun² hia³² jan³² ho³ jí³ hi³
cúh² siáh³ ján¹. Cun³quionh³ hi³ lí²³ la³ ní² bíh¹
má²tsá²lí³huán¹ tsú². Má²lí²mí³ bíh¹ jná¹³ ñí¹con²
tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² hi³ jmí¹ chin¹³ tsú²
jmí²chí³ hláinh¹, tí³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

19 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—jHnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh²! ǂJáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ǂJáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh²? Nǎ²jan³² ñú²míh¹ tí³ lá².

20 Hi³ jáun² cua³jan² dí² tsú². Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jien³² jmí²chí³ hláinh¹ Jesús né³, ca³jmú³ hi³ he¹³ tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³, jáun² ca³quinh³ hué³², hi³ ca³pi³ ca³linh³ hi³ ca³hiá² jan³² ho³. 21 Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² jméi² tsú²:

—ǂJáh³ jmái¹ má²tí³ hi³ jéinh³² tsú² la³ ní²?

—La³ cun³ jmí¹ míh² máh³ tsú² jéinh³² la³ ní² —ca³juáh³ jméi² tsú²—. 22 Hliáun³ jéin³² lín³² má²ca³jmú³ jmí²chí³ hláinh¹ hi³ taunh² chu³ sí² jí³ chu³ jmái² siáh³, hi³ hnió³ jngah³. Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zia³² hi³ lí¹³ jmúh¹³ hnú² ca³lá², cuí¹ já² mí³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹, ma³hau¹ tiá³.

23 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ lí¹³ cháh¹³ hnú² cáun² honh², qui¹ jí³lí³² bíh¹ lí¹³ ñí¹con² tsá² nio² cáun² tsí³.

24 Hi³ jáun² jméi² ñú²míh¹ hi³ ca³hléh³ tiá³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—jTaunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹; ma³hau¹ hi³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ cáun² tsin³² jná¹³!

25 Jmí¹ ca³jíe³ Jesús hi³ juóun³² lín³² tsáu² má²hí¹ngih³², jáun² ca³jin³ dí² jmí²chí³ hláinh¹ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² jmí²chí³ jmu² hi³ cáun¹ tsú² jí³ hi³ te³ cuá¹ tsú², jná¹³ jmu² héih³² hi³ cuá¹hain³² hnú²; tun³² tsá² ní², ha³ lí²uú² ña³hu³² siáh³ hñu³ tsí³ tsú².

26 Hi³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ ca³hóh³² tiá³,
 ji³ hi³ ca³jmú³ siáh³ hi³ he¹³ cónh³¹ cu³ jéin³²
 tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³, jmí¹jáun² cua³han³; hi³
 jáun² ca³quión³² dí² ñú²míh¹ hí³ la³jmí¹ rón²¹ jan²
 tsá² má²rá²jún¹, hi³ jáun² juóun³² lín³² tsáu² jmí¹
 ná¹juáh²³ hi³ hú¹tá¹ má²rá²jún¹ bíh¹ tsú². 27 Ti³la³
 Jesús ca³zanh³ cuo² tsú² hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun²
 ñú²míh¹ hí³ né³, ca³náu² bíh¹.

28 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hi³ siáh³ Jesús cáun² hñú³,
 hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngá³ ñí¹
 hnga² tsú², hi³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³tiáu¹³ yáh³ jnoh¹ hi³
 chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³?

29 Jáun² ca³záih³ dí² tsú²:

—Quí¹hliá² jmí²chí³ hláinh¹ la³ hí³ lí¹³ chin¹³ tsú²
 jí³²la³ cun³quionh³ hi³ liéinh³² tsú² Dió³² bíh¹ [ji³ hi³
 má²hien²¹ tsú² siáh³].

*Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hi³ né³bí¹ jún³
 (Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)*

30 Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² ñí¹ jáun², ca³ngá² tsú²
 la³cáun² hue¹³ Galilea. Ti³la³ Jesús tiá² jmí¹ hnió³
 hi³ lí³ ñí³² tsáu² hi³ ngí³² dí² ñí¹ jáun² 31 qui¹hliá²
 jmí¹ má²tin² dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; ji³ hi³ zah³²
 dí² la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jienh³ tsú² jo³cuo²
 tsáu², hi³ jáun² jngah³ tsú²; tí³la³ ñí¹ má²cá²hní²
 jmái¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

32 Ti³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá² ca³ngí¹³ bíh¹
 he³ dá² jaun³² dí¹ juáh²³ tsú², hi³ jmí¹ juénh² tsú²

siáh³ hi³ mǐ³² ñí¹con² Jesús hi³ jmu³ na²¹ jái¹³ hi³
má²lí²juáh³ jáun².

Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²
(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³ Jmǐ¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² já¹ juú² Ca-
pernaum; jáun² má²cuá³ ñéih³ Jesús la³ cun³ jmǐ¹
ca³ngáih³ tsá² joh¹ hi³ ca³juáh³:

—¿He³ dá² jaun³² jmǐ¹ hí¹juónh³² hnoh² hú¹ juǐ³²?

³⁴ Tǐ³la³ tsá² hí³ cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹,
qui¹hliá² hú¹ juǐ³² jáun² jmǐ¹ hí¹juónh²³ tsú² hi³
hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² ja¹ hmóu³² dí².
³⁵ Jáun² né³, Jesús ca³cuá³ hi³ jáun² ca³teh³ dí² tán¹
quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ ca³záih³ dí²
la³ lá²:

—Nǐ¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hi³ lí³ quien²,
hniáuh³² jmu³ tsú² hi³ lín³ jan² tsá² huen³ ñí¹
cá¹táuh³ bíh¹, jí³ hi³ ma³cón³² tsú² siáh³ jí³lin²
tsáu².

³⁶ Jmǐ¹jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hi³ ca³zinh³
dí² ja¹ quióh²¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³ráin³² dí² siáh³,
jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

³⁷ —Lǐ³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá²
chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hi³
ní¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³
yáh³ he³ tsú², qui¹ ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú²
siáh³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Nǐ¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹
bíh¹ hí³
(Lucas 9:49-50)

³⁸ Jmǐ¹jáun² ca³juáh³ Juan²:

—Ti³², má²lí²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hnú², jáun² má²lí²jmú¹³ jnoh¹ héih³² hi³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jáun², quí¹hliá² tiá² ngí³² yáh³ tsú² quiúnh¹ dí².

³⁹ Ti³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jmú² náh² héih³² la³ ní²; quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² hi³ jmu² hua³jueh³² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³, hi³ má¹lí³² jáun² hléh³² siáh³ hlah³ ca³tin¹ jná¹³. ⁴⁰ Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² hen² tí³ con² jnoh¹. ⁴¹ Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² cué³² hnoh² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmái² cun³ñí¹ hi³ hnoh² lín³ náh² tsá² joh¹ Cristo, ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jai³² hiáuh³ cáun² hi³ chu²¹, la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³.

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² jmu² hi³ tanh³² tsáu² tso³

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴² "Lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hi³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hi³ tónh³² tsú² zió³ láí¹ tsá² la³ hí³, hi³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hi³ jáun² taun³ tsú² hñu³ jmí²mih²¹. ⁴³ Jáun² né³, ní¹juáh³ cuonh² hnú² jmu² hi³ tanh³² hnú² tso³, tí³ re² hná¹; quí¹ tí³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ñí¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hi³nio², la³ cun³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² hi³ chí²¹ tá¹ tun³ cuonh² quiu³juóu³², ñí¹ tiá² lí¹³ yéi³² jáun² sí², ⁴⁴ [ñí¹ hí¹ jáh¹ tiáunh¹ ngú³ quioh²¹ tsáu² tiú²uú² tsán¹³, hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³².] ⁴⁵ Hi³ ní¹juáh³ tanh¹ nú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³,

hná¹ siáh³; qui¹ tí³ re² bíh¹ hi³ cuánh¹³ hnú² ñí¹ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hi³nio² hi³ tiá² zia³² cáun² tanh¹, la³ cun³ bíh¹ hi³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ tanh¹ nú² [ñí¹ tiá² lí¹³ yéi³² sí²,
46 ñí¹ tiá² jáh¹ tsán¹³, hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³²]. 47 Hi³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ hnú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³²; qui¹ tí³ re² bíh¹ cuánh¹³ hnú² ñí¹ cuá¹quien² Dió³² cun³quionh³ cá² mái³ mí¹máh¹ cha³ jmí¹ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ mái³ mí¹máh¹, 48 ñí¹ tiú²uú² tsán¹³ jáh¹ taunh³² ngú³ quióh²¹ tsáu², hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³².

49 "[Qui¹ la³jmí¹ sé²³ tsú² jáun² ñí¹ ñí¹ quióh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ñí¹con² Dió³² ta³ ñeh² bíh¹ hi³ jin³ tsú², la³ jáun² bíh¹ siáh³] lí¹³ tiánh³ hua³jan²¹ tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, cun³quionh³ hi³ há¹ ngá¹³ tsú² uu³mí²tsi³² lí³ la³jmí¹ lí³ sí². 50 Chu²¹ bíh¹ ñí¹; tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máih³ bíh¹ ñí¹ né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ lí³ ñeh¹? Cuí¹ zia³² ñí¹ hñu³ honh² hnoh², jí³ hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

10

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ñí²cuo²

(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

1 Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Capernaum, hi³ ngau³ tí³ hué¹³ Judea, hué³² nio² tí³ juí³² ñí¹ hia³² hiú² tí³ jo²¹ cua³ Jordán. Ñí¹ cá¹chó²¹

tsú² jáun² né³, ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³² tsáu², hi³ jáun² ca³ma³tin² dí² siáh³ tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² dí². 2 Jáun² ma³ jan² tsá² *fariseos ca³ja³taunh²¹ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú², hi³ jáun² ca³ngái³ dí² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ tsáun³ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo². 3 Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús:

—¿He³ héih³² ca³quiú² hla¹ Moisés ñí¹con² hnoh² dúh¹?

4 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ jái¹³ hi³ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá²mi³ ñí²cuo² cáun² sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú², hi³ jáun² má²lí¹³ chin¹³ dí² tsú².

5 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ héih³² jáun² cun³ñí¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngi²³ hnoh² bíh¹. 6 Ti³la³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³, jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³cu³ la³juéh³ mi³cuú²: “Tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²; 7 hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ tí³ có³² hi³ ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², 8 hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³”. La³ní² bíh¹ rá¹juáh³ ñí¹ Sí², hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², qui¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín³ tsú². 9 Cun³ñí¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tin¹ tsá²mi³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

10 Jmí¹ má²tionh² tsú² jáun² ñéih³ né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³ siáh³ ca³tí²¹ hi³ ní². 11 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tsá² tun²³ tsá²mi³ ñí²cuo², hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ siánh³, tsá² la³ hí³ má²lí²jmú³ tso³ juón¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ca³jan³ la³ñí¹;

12 hi³ ní¹juáh³ tsá²mi³ siáh³ tun²³ ñí²cuo² hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² siánh³, ja³bí¹ tsá²mi³ la³ hí³ siáh³ má²lí²jmú³ tso³ juón¹ bíh¹.

Jesús má²mih² tsá¹míh¹

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Jmí¹jaun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ jaun² tin³ tsú² cuo²; tí³la³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³ ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹. 14 Tí³la³ jmí¹ ca³jie³ Jesús hi³ jaun² né³, ca³míh³ bíh¹ tsí³, hi³ jaun² ca³záih³ dí² tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹ ja³táunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² jui³² quioh²¹, qui¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³². 15 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² he² héih³² hi³ jmu² Dió³² la³jmí¹ he² tsá¹míh¹, jmí¹líh³ bíh¹ tiá² chau²¹ jmá¹ hi³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³².

16 Hi³ jaun² ca³ráin³² dí² tsá¹míh¹ hí³, jmí¹jaun² ca³ra³tsi³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ hi³ ca³ma³mih² dí².

Jan² tsá¹ñú¹ hánh³ liéinh³² Jesús

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

17 Jmí¹ ngau²¹ siáh³ Jesús jui³² hún¹, jan² tsá²ñuh² ja³ cú²hé² hi³ ca³di³jñí³² ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Tí³² chun¹, ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jaun² lí¹³ lí³zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

18 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿He³ láih³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³ tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹ tiá² zian², jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹. 19 Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³

jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu², ha³ lí² jmú² náh² juón¹, ha³ lí² háin² náh², ha³ lí² lí¹ ma³tsón¹³ náh² jú¹ tí¹jái², ha³ lí² lí¹ ma³can¹³ náh² tsáu², tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”.

²⁰ Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³:

—Tí³², la³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹.

²¹ Jáun² Jesús ca³jién³² tsá² hí³ ca³la³ hi³ hnio³ lín³² dí², jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³i¹ cáun² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh², cuá²hnái¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³ [uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quián¹³ nú²].

²² Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² jái¹³ ní², jlánh¹ hlaih³ ca³ta³no¹ tsí³, hi³ jáun² ngah³ hi³ hí¹uín³ tsí³ quí¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³.

²³ Jmí¹jáun² ca³jié³ Jesús cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—jHéh³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³²!

²⁴ Tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, lí¹ ca³ja³cáun² tsí³ bíh¹ ca³ti²¹ jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun²; tí³la³ Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Jón³, jhéh³ ma³ dá² juóuh³² hi³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³² [ní¹juáh³ tsá² hái³² tsí³ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá²]! ²⁵ Tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ ngá¹³ jáh³

cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mi³quie³ la³
cónh³ bíh¹ hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

26 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³cáun²
lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján²
tsá²ján², hi³ ca³juáh³:

—Hi³ jáun² né³, ¿hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³?

27 Jáun² Jesús ca³jíe³ ñí¹ tionh¹ tsú², hi³ ca³záih³
dí² la³ lá²:

—Hnga² Dió³² bíh¹ tin² hi³ ní², jun³juáh¹³
tsá²mi³cuóun² yáh³; quí¹ hí¹ cáun² yáh³ hi³ juóuh³²
tiá² zia³² ñí¹con² Dió³².

28 Jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³jí³² hi³
jmí¹ zia³² quiú¹³, hi³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹
hnú².

29 Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá²
má²ca³tú³ hñú¹³, hi³ má²ca³chan³ siáh³ tsá²mi³ jí³
tsá²ñuh² rainh²¹, jméi² mí¹ziú¹³ tsú², [ñí²cuo² tsú²,]
jon² tsú², jí³ hi³ má²ca³tú³ tsú² siáh³ ñí¹nái² quioh²¹
cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ hi³ ca³tí²¹ jú¹ chú³²
ní² siáh³, 30 jáun² tsá² la³ hí³ hiáuh³ bíh¹ ñí¹ hue²¹
lá² hña³láu³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hi³ jmí¹ zia³² jáun²
quioh²¹, uá¹la³ cun³: hñú³, rainh²¹ tsú² tsá²mi³
tsá²ñuh², mí¹ziú¹³ tsú², jon² tsú², jí³ ñí¹nái² ní² siáh³,
uá¹jinh¹ ta³ hó² uo² tsáu²; hi³ jmí¹tsú² jmí¹ja³² né³,
lí¹³ zian² tsú² siáh³ cun³ jmí¹hi³nio². 31 Tí³la³ juóun³²
tsá² ná¹lín³ tsá² la³ñí¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³
tsá² ñí¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun²; hi³ jáun² juóun³²

tsá² ná¹lín³ tsá² ñí¹ ca³táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³
dá² tí³ lín¹³ tsá² la³ñí¹ bíh¹ má¹jáun².

*Jesús má²juáh³ siáh³ ñí¹ má²hnaih³² jéin³² hí³ jún³
(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)*

³² Hí³ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹uú²³ tsú² tí³ juú²
Jerusalén, ca³ma³liáu³² Jesús hí³ tsau³² uóunh³ ján³
ta³ ñí¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; jáun² tsá² hí³
má²hí¹ná¹tsá²cáun² tsí³, hí³ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² né³,
jmí¹ má²hí¹tsá²táunh¹ siáh³ ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsí³
cu³hna²¹ tsú². Hí³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ ñí¹ tí³
có³² tá¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ cun³
qui³ tan² jmu², hí³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hí³ zaih³²
tsú² he³ lánh³ quiunh²¹ dí². ³³ Hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹
juú² Jerusalén, ñí¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon²
tsá²mi³cuóun² ñí¹con² tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ jí³ tsá²
ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³; hí³ jáun² tsá² hí³ jmu³
héih³² hí³ ma³nga² tsú² jná¹³ hí³ jienh³ dí² siáh³
ñí¹con² *tsá²cá²jo²¹. ³⁴ Jáun² tsá²cá²jo²¹ né³, qui³
cáuh³² jná¹³ cú²nga¹, hí³ tiu³ hñéi³² tsú², jí³ hí³
qui³ po³ tsú², má¹li³² jáun² né³ jngah³ tsú²; tí³la³
ñí¹ má²cá²hni² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ jná¹³
ja¹ hla¹.

*Jacobo quionh³ Juan² mi³² cáun² hí³ chú³²
(Mateo 20:20-28)*

³⁵ Jmí¹jáun² tá¹ gon³ jon² Zebedeo, Jacobo
quionh³ Juan², ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hí³
ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², hnáu² jnoh¹ hí³ jmúh¹³ hnú² cáun² hí³
chú³² hí³ mí¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnú².

36 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ hnáuh² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³?

37 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³² hi³ lí¹³ tsá¹tau² jnoh¹ cu³henh¹ hnú², jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² siáh³ tí³ cuá² cáun¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²ñí³quien² nú².

38 Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñí¹ bíh¹ náh² he³ ná¹míh³². ¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³?

39 —Ján³, lí¹³ bíh¹ —ca³juáh³ tsá² hí³.

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ há¹ ngá¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³ jí³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³; 40 tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tín¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, quí¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Dió³².

41 Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ tsí³ ñí¹con² Jacobo quionh³ Juan². 42 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jí³lin² tsá² hi³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñí¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³, cáun² jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo². 43 Tí³la³ tiá² ca³tí²¹ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³quien² ja¹ quián¹³ hnoh²,

hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; 44 hi³ lí³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáuh² náh² lín¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹. 45 Quí¹ hí¹ la³ tí³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² yáh³ cuan³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ja³ma³con²¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ tí³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; jí³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jienh²¹ ná¹ huen² hi³ jún³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ Bartimeo tsá² ten³
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

46 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Jericó. Jmí¹ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús já¹ juú² jáun² quionh³ tsá² joh¹, jí³ la³ má²quionh³ juóun³² lín³² tsá² siánh³ siáh³, jmái¹ jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ jan² tsá² ten³ jmái² Bartimeo hú¹ jui³², jon² Timeo, hi³ cuá¹mi³² cú¹dáin³. 47 Jmí¹ ca³nái³² tsá² hí³ hi³ má²cuá¹ja³² Jesús Tsá² juú² Nazaret, jmí¹ jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hóh³² tiá³ hi³ juáh³:

—¡Hnú² Jesús, jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

48 Juóun³² tsáu² ca³je³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² cuá³² tsá² hí³ ta³máih³, tí³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, tí³ lí³mi¹ tiá³ ca³hóh³² bíh¹ hi³ ca³juáh³:

—¡Jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

49 Jmí¹ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³juáh³:

—Cuá²tiéh³ tsá² ó³².

Jáun² ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí².

—Ma³hiún¹³ hnú² honh², náu², má³², qui¹ ó³² dí¹té²³ tsú² hnú².

⁵⁰Jmí¹jáun² ca³tú³ hmih³² hi³ jmí¹ cuá¹jaunh³² hi³ ca³náu² cu³diá²jan² la³ lá² hi³ ngau³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús. ⁵¹Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ juáh³:

—¿He³ jmí¹ hnáuh² hnú² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² nú²? Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³ngái³:

—Tí³², hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ñi³².

⁵²Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Má²lí¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú², má²lain³² bíh¹ hnú² qui¹hliá² lí²cháh¹ nú² cáun² honh².

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ñí¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

11

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé jí³ Betania, can³² máh³ míh¹ Olivos; jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², ² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² tí³ chí¹ján³ ní², jáun² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² né³, chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ cuá¹hñéih¹, jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³ñi³tsin¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³ hí³ hi³ ñá¹jan³² náh² tí³ lá². ³ Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³ngái³ ñí¹con² hnoh²: “¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³

ná¹zanh¹ jáh³ ní²?", jáun² juoh¹ náh² tsú² la³ lá²:
 “Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Tí³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³,
 hi³ jáun² la³juí³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹ lá²”.

4 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hi³, hi³ jáun²
 ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹ míh¹ zenh² ja¹ hñú³ hi³
 dí¹hñéih¹ cáun² ho³hñú¹³; hi³ jáun² ca³záinh³² tsú².

5 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun²
 ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?

6 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³záih³ tsú² la³ cun³ rón³² hi³
 má²lí²juáh³ jáun² Jesús; jmí¹jáun² ca³cué³ bíh¹ tsú²
 jái¹³ hi³ tsa³tánh¹ tsú². 7 Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹
 búh¹ míh¹ hí³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³na³tsí³
 dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ñí³tsin¹
 Jesús jáh³. 8 Juóun³² tsá² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ juí³²,
 hi³ ma³ jan² né³, ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² tsi²¹
 hué¹³ tsáu² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ juí³².

9 Tsá² jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ chí¹ján³, jí³ tsá² jmí¹
 hí¹já²taunh¹ chí¹cáin² ní² siáh³ ca³ma³liáu³² hi³ tí³
 hóh³² tiá³, hi³ juáh³:

—¿Hénh³ ma³ chun¹ Dió³²! ¿Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Tsá²
 cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²!
 10 ¿Cuí¹ lí³ quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² ní² hi³ hau³ jái¹³
 la³jmí¹ ca³hó³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²!
 ¿Hénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²!

11 Jáun² né³, hi³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén,
 hi³ ca³ñí¹hi³² siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹; jmí¹
 má²lí²jé³ tsú² jáun² la³jí³² hi³ zia³² ñéih³ jáun²,
 jmí¹jáun² ngau³ cú²jueh³² juú² Betania quionh³
 tsá² quian³tun³ hí³, quí¹ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹.

*Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² máí³ hai²¹
(Mateo 21:18-19)*

¹² Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³huén² tsú² juú² Betania, hú¹ jui³² jáun² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹ Jesús. ¹³ Ta³ hí¹hún¹ tsú² jáun² jui³² ca³jé³ cáun² hmá² sí² co² chí²¹ ñí¹ uóunh³ hi³ má²tsauh²¹ mu²¹; jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jé¹³ hmá² jáun² ní¹juáh³ hi³ hai²¹ mī³ sí², tí³la³ hí¹ cá² máí³ yáh³ máí³ tiá² ca³chóh¹³ tsú², jmáh³la³ mu²¹ bíh¹ hmá² tsi²¹, quí¹ jun³juáh¹³ jéin² quióh²¹ mī³ sí² yáh³ jmái¹ jáun². ¹⁴ Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—Né³² tí³ chí¹ján³ jmí¹líh³ tiú²uú² hin² cuh³ máí³ hi³ jmí¹ ha³ hnú².

Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³nái³² jáí¹³ jáun².

*Jesús má²jí² cuáh³² chín¹
(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)*

¹⁵ Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² Jesús ca³hi³ siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmí¹ ná¹hna² jí³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ñí¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quióh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² que³ quióh²¹ hué³² siáh³ jí³ hmá²si¹ quióh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ jáí² ní² siáh³; ¹⁶ hi³ hí¹ jan² tsáu² tiú²uú² ca³cuéh³ tsú² jáí¹³ hi³ tsa³can³² lío²¹ jui³² ñéih³ hiah³² hu²¹ cuáh³². ¹⁷ Hi³ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu², hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹ Sí² quióh²¹ Díó³² rá¹juáh³: “Hñu³² jná¹³ dá² jmái²: Hñú³ ñí¹ lí¹³ liéinh³² tsá² zian² tá¹

cáun² hngá¹máh³ Dió³²”. Tí³la³ hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh².

18 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ siáh³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hnauh² tsú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ Jesús, hliá² jmí¹ juénh² dí², quí¹hliá² la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ hie³² tsú² jáun².
19 Tí³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² jáun².

Hmá² sí² co² má²quiéin²
(Mateo 21:20-22)

20 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³nga² tsú² ta³ hú²niéi² juí³² ñí¹ chí²¹ hmá² sí² jáun², hi³ jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ la³ má²ca³lí³ quiéin² bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu².
21 Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Tí³², sá¹ní² jie³ dúh¹, má²ca³lí³ quiéin² máh³ hmá² sí² hi³ ca³jín³² hnú² jáun².

22 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Cáun² chá¹ náh² honh² ñí¹con² Dió³². 23 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá² záih³² máh³ ní²: “¡Quín³² hnú² ñí¹ ní², hñu³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!” , ní¹juáh³ tiá² hu²¹ yáh³ hliáun³ ñéih³ tsí³ tsú², tí³la³ taunh³² tsú² ta²¹ hi³ lí¹³ bíh¹ lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ la³ jáun². 24 Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ la³jí³² hi³ míh¹³ náh² ñí¹con² Dió³², ní¹juáh³ hi³ nio² cáun² honh² náh² hi³ má²hian² náh², jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³. 25 Hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ náh² Dió³² né³,

ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹háun³ náh² quiúnh¹, chú³² chíh¹³ náh² honh², hi³ jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² chí¹³ siáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh². 26 [Tí³la³ ní¹juáh³ hnoh² tiá² la³ chíh¹³ yáh³ honh², hi³ jáun² ja³bí¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² chí¹³ yáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².]

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jái¹³ hi³ ho²

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

27 Jáun² né³, ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Tá¹la³ cuá¹ngí³² jáun² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmu³ ñí¹ zenh¹ tsú², la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ jí³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní², 28 hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmu³² nú² ta²¹ ní²?
¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh², ní¹juáh³ hi³ ngái¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² hi³ lá². 30 ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mi³cuóun² uá¹? Nga³ né³.

31 Tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” 32 Tí³la³ ¿hí¹ lí¹³ za¹³ dí² tsú² hi³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ ca³ze³?

Qui¹hliá² jmí¹ juénh² tsú² ñí¹con² tsáu², qui¹ ñi³² tsú² hi³ la³jin³² tsáu² bíh¹ ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³ jan² *ti³² jē¹ Dió³². 33 Hi³ jáun² cu³tša³² ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³ji³² ta²¹ lá².

12

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hláih¹

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

1 Jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² tsáu² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³jñí³ mi³ uóun²jieh¹³ hué³² quioh²¹; jáun² ca³jmú³ jní¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zih³ siáh³ cáun² ñí¹ lí¹³ quiáuh³² jmaih²¹ mi³ uóun²jieh¹³, ji³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ñí¹ lí¹³ di³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ñí¹nái² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² ñí¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³ ta²¹; hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmí¹ ma³hmah¹ quioh²¹ ñí¹nái² jáun² cun³quionh³ hi³ jiénh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ ñí¹ uóunh³. 2 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú² jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ ñí¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ ñí¹nái² jáun², hi³ tša³mái¹ ca³lá² hi³ ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² quioh²¹ ñí¹nái². 3 Ti³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹,

ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ñí¹nái²,
 hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², hi³ jáun² lí¹ hai²¹ cuá² ta³
 bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí². 4 Jáun² tsá² quioh²¹ ñí¹nái²
 ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹;
 tí³la³ tsá² hí³ né³, ca³quiunh³ bíh¹ tsú² ca³la³ ca³cuíh³
 chí¹ jí³ hi³ ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³².
 5 Tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan²
 tsáu², tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³jngih³ bíh¹ tsú². Jmí¹ lí²¹
 jáun² ca³zen³ dí² siáh³ juóun³² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²;
 ma³ jan² tsá² hí³ ca³quiu³ ca³pan³ bíh¹ tsú², hi³ ma³
 jan² tsá² hí³ ca³jngih³ tsú² siáh³.

6 "Jáun² jí³²la³ jon² bíh¹ tsú² jéi³²í¹ jmí¹ zian²
 jan², tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ dí² lín³²; hi³ jáun² tsá²
 hí³ jon² bíh¹ tsú² ca³zen³ ñí¹ cá¹táuh³, qui¹ jmí¹
 lín²³ dí²: "Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³".
 7 Tí³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ né³, ca³juu³ ca³hlénh³
 ja¹ má²tún² hmóu³² hi³ ca³juónh³ la³ lá²: "Já² tsá²
 ní² bíh¹ lí³quioh²¹ ñí¹nái² lá² ní¹ má¹jun² jméi², chú³²
 cuí¹ jngih¹³ dí² tsú², hi³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ñí¹nái²
 lá²". 8 Jáun² ca³zanh³ dí² tsá² hí³ hi³ ca³jngih³ dí²
 tiáunh¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³chin² dí² tí³ cheih³² ñí¹nái²
 jáun².

9 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ngá³ Jesús ñí¹con² tsá² hí³:

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ñí¹nái²
 ñí¹con² tsá² ca³jmú³ hí³ la³ jáun²? Tsá² hí³ dá²
 jáunh³ bíh¹, hi³ ja³ma³tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹
 ñí¹nái² quioh²¹, hi³ jáun² tsá² siánh³ bíh¹ cuéh³² tsú²
 cú²jueh³² ñí¹nái² jáun².

10 "¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ Díó³²
 ñí¹ rá¹juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hi³ tiá² ca³jeih²¹ jáun² tsá² ná¹lín³ tí³² hiah³²,
ta³né³² má²lí³ cá² má³ quín¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²,
quín¹ hi³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

11 Hi³ ní² dá² ca³jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí²,
cáun² hi³ lí¹³ lí³ tsa³cáun² tsí³ dí².

12 Jmí¹jáun² ca³lín¹³ tsú² hi³ ma³tson¹³ Jesús,
quí¹hliá² má²ca³lí³tsin² dí² hi³ jái¹³ ca³tín¹ hmóu³²
bíh¹ dí² hi³ má²lí²jmú³ tsú² jáun². Tí³la³, jmí¹juénh²
bíh¹ tsú² ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² cáun²
lí¹ca³lión³² bíh¹ dí² tsú² cú²jueh³², hi³ jáun² ja³tanh²¹.

*Jesús juáh³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hmah²¹ ñí¹con² tsá²
chi² hmah²¹*

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:19-26)

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³zen³ tsú² ma³ jan² tsá²
*fariseos jí³ tsá² cu³ nió³ joh¹ Herodes ní² siáh³,
hi³ tsa³ca³ tsa³lian³ dí² Jesús, neh²¹ tiá¹ hléh³² cáun²
jái¹³ hi³ lí³ lí¹³ tánh³² tso³. 14 Tsá² hí³ cua³taunh²¹ hi³
ca³záih³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² tí³², né¹ jnoh¹ hi³ hnú² hieh³² jmáh³la³
jú¹ tson² bíh¹, tiá² hí³² yáh³ honh² hnú² la³ cun³
hi³ juáh³ tsáu², quí¹ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² hi³
jan² quien² hi³ jan² tiá² quien², tí³la³ hnú² bíh¹
jan² tsá² hieh³² jú¹ tson² hi³ ca³tí²¹ jú³² quioh²¹
Dió³². ¿Hí¹ ca³tí²¹ má¹hmah²¹ jnoh¹ que³ hí³ mí³²
*tsá² cuá¹lín³ mí³chí¹ jú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²?
¿Má¹hmah²¹ jnoh¹, ho³ tiá² má¹hmah²¹?

15 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³lí³tsin² hi³ tsá² hí³ lín³
la³ cá¹ la³ jéinh¹ bíh¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? Ñá²cán¹ dú¹
cáun² *cú¹tiáu² neh²¹ hi³ jie²¹ jná¹³.

16 Jáun² cua³can³² tsú², hi³ jáun² jmí¹ ca³jíe³ Jesús ca³ngái³:

—¿Hin² mi³ ñí¹ tá²lá¹ ñí¹ lá², hi³ hin² hi³ jmái² tón³² lá² siáh³?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ bíh¹ ni³².

17 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

Jáun² lí¹ ca³ja³caún² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ lí³, quí¹hliá² la³ jáun² bíh¹ ca³ngái³ tsú².

Nga² tsáu² ca³ti²¹ hi³ jenh¹³ tsú²

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Hi³ jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² *saduceos hi³ cua³jien³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hí³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

19 —Hnú² Ti³², ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³ ta³ tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hí³ ca³tin¹ jan³ siáh³ tsá²mi³ hí³, hi³ jáun² lí³ zian² jon² hi³ ca³tin¹ hla¹ hí³. 20 Hi³ jáun² né³, jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ jmí¹ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mi³, ti³la³ jun³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian². 21 Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³, ti³la³

ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian²;
 la³ jáun² bíh¹ ca³lí³ siáh³ quioh²¹ tsá² ñí¹ má²gáun³.
 22 La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá²
 hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³
 tsá²mi³ hí³. Ñí¹ cá¹táuh³ jáun² né³, jun³ bíh¹ siáh³
 hnga² tsá²mi³. 23 Jáun² né³, ñí¹ má¹ti³ ñí¹ ca³jenh¹³
 tsú², ¿hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ñí²cuo²
 tsá²mi³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³²
 cuo² quionh³ tsá²mi³ hí³?

24 Jáun² Jesús ca³ngái³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ná¹tsá²con² lín³² bíh¹ hnoh², cun³ñí¹ hí³ tiá²
 cuin² náh² Sí² quioh²¹ Dió³² hí³ sa³jun³ pí³ quioh²¹
 Dió³² ní² siáh³. 25 Quí¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsáu² ja¹
 hla¹, tiú²uú² cuo² tsú² jéinh³² yáh³, hí³ sa³jun³ cuen³
 bíh¹ tsú² siáh³ jon² hí³ jéinh³² cuo², quí¹ má¹jáun²
 dá² má²lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³²
 bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mi³cuú². 26 Ti³la³ hí³ ca³ti²¹
 ní¹juáh³ hí³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ¿tiá¹
 má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés, hí³
 ha³ lánh³ lí³ jái¹³ hí³ ca³hléh³ jáun² Dió³² ja¹ hmá²
 ton² hí³ jmí¹ chí¹cau³² jáun²? Jmí¹ ca³juáh³ tsú²
 jáun² la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ la³², Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹,
 Isaac jí³ Jacob ní² siáh³”. 27 Quí¹ Dió³² dá² lín³
 Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú²
 Dió³² Juo¹³ tsá² má²jun¹; jáun² né³, lí¹ ná¹tsá²con² ti³
 ca³nga² bíh¹ hnoh².

Héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²
(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-37)

28 Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ zenh¹ siáh³ jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹, tsá² má²lí²niéi³² jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Tsá² hí³ né³ ca³lí³tsin² hí³ re² bíh¹ má²lí²ngái³ Jesús, hí³ jáun² ca³ngáih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hín² bíh¹ héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien²?

29 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Hí³ lá² bíh¹ héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ñí¹ la³jí³²: “Sá¹ní² niéi² hnoh² tsá² *Israel, jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² Juo¹³ bíh¹ dí² lín³ Dió³². 30 Jáun² jma³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jí³² jmí²chí³ quián¹³, jí³ la³jí³² hí³ lín²³ nú², jí³ ca³la³ jí³² pí³ quián¹³ nú² siáh³!” Hí³ ní² bíh¹ héih³² la³ñí¹ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien². 31 Hí³ jáun² héih³² ñí¹ má²tun³ né³ lí³ la³ lá²: “¿Ma³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹ hno³ nú² huen²!” Tiú²uú² zia³² yáh³ cónh³ cáun² héih³² hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ hí³ tun³ ní².

32 Jáun² né³, tí³² liei²¹ hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Chú³² lín³² bíh¹ la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² Tí³². Jú¹ tson² bíh¹ ní³² má²lí²juah²¹ hnú², hí³ jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² bíh¹ zian², hí³ tiá² zian² yáh³ cónh³ jan² Dió³² siánh³. 33 Jí³ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien² hí³ má¹hno¹ dí² Dió³² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ dí², la³jí³² hí³ ngí²³ dí², [la³jí³² jmí²chí³ quiú¹³ dí²,] jí³ la³jí³² pí³ quiú¹³ dí² ní² siáh³; jí³ hí³ ca³ta¹ dí² má¹hno¹ siáh³ tsá²mi³cuóun² rainh²¹ la³jmí¹ hno³ dí² hmóu³², hí³ ní² bíh¹ hí³ tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ jáh³ hí³ jngíh² tsú² jáun² ñí¹con² Dió³², jí³ la³jí³² hí³ lí¹

cue³² tsú² jáun² ñí¹ con² Dió³² hi³ jin³² tsú² jáun² ñí¹ lí³ ñí¹ hiú¹³.

³⁴ Hi³ jáun² jmí¹ má² lí² niéi³² jáun² Jesús hi³ tsá² hí³ má² lí² ngái³ re² lín³², jáun² ca³ juáh³ dí² la³ lá²:

—Cú¹ pih²¹ bíh¹ jéi³² í¹ hniáuh³² hi³ huh²¹ hnú² jo³ cuo² Dió³².

Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú² uú² hin² ca³ tia³ tsí³ hi³ nga³ siáh³ jái¹³ ñí¹ hná¹ jáun².

*¿Hin² bíh¹ jón² zih¹ jón² cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)*

³⁵ Jesús jmí¹ cuá¹ má² tin² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jmí¹ cuá¹ juáh²³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² juáh³ tsá² ná¹ lín³ tí³² liei²¹ hi³ jan² tsá² jón² zih¹ jón² cho¹ hla¹ Dá² vi²¹ bíh¹ néh¹ Tsá² lín¹³ Cristo? ³⁶ Quí¹ hnga² hla¹ Dá² vi²¹ ca³ hléh³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³ cué³ Jmí² chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³ juáh³ la³ lá²:

Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³ záih³ Tí³² Juóu³² jná¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ñí³,

ca³ la³ tí³ ñí¹ cá¹ chó²¹ jmái¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ tsá² hau² hnú² lín¹³ la³ jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ hi³ hí¹ cú¹ pih²¹ tiá² quien² hi³ ná¹ tsin²¹ hnú² tanh¹.

³⁷ Hi³ jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan² tsá² jón² zih¹ jón² cho¹ hla¹ Dá² vi²¹?, quí¹ ta³ bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá² vi²¹ hi³ la³ ca³ juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo.

Jáun² tsá² juóun³² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, ca³ la³ hi³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³ jmí¹ ná¹ náí³².

*Jesús jñéh²³ tsáu¹³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹
(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)*

³⁸ Jmí¹ ca³ma³tin² Jesús tsá² ná¹ngih³² hí³ né³,
ca³juáh³:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹ tsá² ná¹lín³ tí³²
liei²¹, quí¹ tsá² hí³ jlánh¹ zain³² hi³ quíh³² hmih³²
cuo² hi³ ñi³táunh¹ tí³ hlá² tí³ ní²; jlánh¹ hniá¹
tsú² hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jenh² dí² ja¹
hmah²¹, ³⁹ jlánh¹ hniá¹ tsú² tiánh³ ñi¹ jlánh¹ bí¹
quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, jí³ hi³ hniá¹ tsú² siáh³
tiánh³ ñi¹ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹
ñi¹ nio² jmái¹. ⁴⁰ Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sí¹
hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, hi³ má¹lí³² jáun² né³, lí¹ ráin³²
ñi¹ cun³quionh³ hi³ liéinh³² jáun² Dió³² ué³ lín³².
Cun³ñi¹ hi³ jáun², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hi³
tá¹tsin¹ tsú² ní¹ má¹jáun².

*Quié³ ca³cué³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii²
(Lucas 21:1-4)*

⁴¹ Cu³ jéin³² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús có³² ho³hñú¹³
cuáh³² chín¹, có³² ñi¹ táun³ cuó² toh² tsú² quie³,
hi³ cuá¹jien³² dí² tsá² toh² quie³ ñi¹ jáun²; hi³ jáun²
ca³jie³ tsú² hi³ juóun³² tsá² hánh³ toh² hliáun³ quie³
hñu³ cuó² jáun². ⁴² Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³
hnái³ tia³mii² hi³ ca³taunh³ tun³ cú¹dáin³, quie³ tiá²
lín¹ nga³ quien². ⁴³ Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá²mi³
hnái³ tia³mii² ó³², tí³ hliáun³ bíh¹ má²lí²cué³² tsú² la³
cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² má²lí²tióh³² quie³ hñu³ cuó²

ñí¹ hná¹ ní². 44 Qui¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní² cue³² la³ cun³ hi³ má²ziau³² quioh²¹ bíh¹; tí³la³ tsá²mí³ tia³mii² ó³² né³, má²lí²cué³² la³jí³² la³ cun³ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ bíh¹, hi³ jmí¹ má²ma³hau³ hi³ lí¹³ zian² tsú² quioh²¹.

13

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmáí¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹
(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Ta³ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús hñú³ cuáh³² chín¹, jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², sá¹ní² jie³, jhénh³ ma³ chú³² jniá³ hñú³ ní², hi³ hen³ ma³ cáh¹ siáh³ quín¹ hi³ lí³ hiah³²!

² Tí³la³ Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Jíeh²¹ hnú² hi³ jueh³² lín³² hñú³ lá²? Ñí¹ lá² dá² lí¹³ hi³ hí¹ cá² má³ quín¹ tiú²uú² ná¹juín¹ quionh³ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ñí¹ táuh³ jmáí¹
(Mateo 24:3-28; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³ Jmí¹jaún² ja³taunh²¹ dí² tí³ tsi³ máh³ Olivos ñí¹ jniá³ jaún² cuáh³² chín¹. Tá¹la³ má²cuá¹tón²¹ jaún² Jesús ñí¹ jaún² né³, jaún² Pé¹, Jacobo, Juan² jí³ Tre²¹ ní² siáh³ ca³ngái³ ñí¹con² tsú² la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

⁴ —Hnú² jnoh¹ hi³ juáh¹³ hnú² ha³ lín³ lí¹³ hi³ má²lí²juah²¹ hnú² jaún². ¿He³ dá² lánh³ rón³² lí³ lin¹ ní¹juáh³ má¹tí³ ñí¹ lí³tí³ hi³ ní²?

⁵ Jaún² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² náh². ⁶ Qui¹ juóun³² lín³² tsáu² ja³taunh¹

hi³ ja³jmú³ hi³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hi³ ja³juah²¹.
 “jNá¹³ bíh¹ lín³ Cristo!”; jáun² juóun³² lín³² bíh¹
 tsáu² ma³can² tsú².

7 ”Tí³la³ ní¹ má¹ca³niéh² náh² jái¹³ hi³ má²zia³²
 hniéi² tí³ hlá² tí³ ní², ha³ lí² juenh³ náh², quí¹
 la³ jáun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín², tí³la³ jun³juáh¹³ hi³
 má²tša³hín³ yáh³ jaun³². 8 Quí¹ tsá² zian² cáun²
 hué³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jí³
 tsá² hín¹³ hué³² ñí¹ hliáun³ quiu³ tín³ siáh³ quionh³
 tsá²ján² tsá²ján²; ñí¹ hliáun³ qui³ jéh³ hué³² hi³ lí³
 zia³² siáh³ ho³cuóun³, [jí³ hi³ lí¹ tiáunh¹ tsáu² tiá³
 siaun³²]. Hi³ ní² dá² cun³ ja¹ má²ca³lí³liau³ bíh¹ hi³
 ma³tso² tsáu² tsí³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

9 ”Tí³la³ hniáuh³² tiáunh¹ hua³jan²¹ bíh¹ hnoh²;
 quí¹ hnoh² dá² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jí³ hi³
 quiu³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³
 dí². Hi³ tša³jau² tsú² siáh³ hnoh² ta³ ñí¹ tsá² ná¹ho²
 ta²¹ jí³ ta³ ñí¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ ní² siáh³ cun³ñí¹ hi³
 ca³tín¹ jná¹³; má¹jáun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoh²
 jú¹ tson² hi³ ca³tín¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hí³. 10 Ñeh²
 bíh¹ hi³ táuh³ jmái¹ má¹ná¹, jú¹ chú³² hi³ lí¹³ liáun³
 tsú² ca³tí²¹ ngái³² tsú² tín² ñí¹con² la³jín³², la³jáh³
 dú¹ ñí¹ juo³ tsá² jma². 11 Ní¹ má¹já²jau² tsú² hnoh²
 ta³ ñí¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hi³² honh²
 ní¹juáh³ he³ cuá¹juah²¹ náh² ñí¹ jáun². Quí¹ jmái¹
 jáun² dá² cáun² cuá¹hléh¹ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hi³
 hí³ hñu³ honh² bíh¹ náh²; quí¹ jái¹³ jáun² cué³²
 Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³ jái¹³ quián¹³ hmóu³²
 yáh³ náh². 12 Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³

quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hi³ jngah³ tsáu², ji³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniei² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hi³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ hi³ jngah³ tsáu². ¹³ Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² hnoh² cun³ñí¹ hi³ ca³tín¹ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jáun² ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ jmái¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³.

¹⁴ ”Ñí¹ má¹ca³jieh³ hnoh² hi³ hlah³ hi³ hó³² hi³ jmu³ hi³ hliáh¹³ ñí¹ hien¹ [la³ cun³ hi³ ca³hie³ jáun² hla¹ Daniel *tí³² jé¹ Dió³²], má¹ca³jieh³ hnoh² hi³ hi³ jáun² má²nio² ñí¹ tiá² jmí¹ ca³tín¹ —ní¹juáh³ tsá² hí³² jái¹³ lá², cuí¹ ngí¹³—, hi³ jáun² jmái¹ jáun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ñí¹ lí³ máh³. ¹⁵ Hi³ jáun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tí²¹ tsáih³ hñú³ mái² tsáih³ quioh²¹ jmái¹ jáun² né³, ha³ lí² cuí¹ son² hi³ tsa³hen² ñéih³ hi³ tsa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³juí³² cuon³ bíh¹ tsú²; ¹⁶ hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹nái² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ tsa³quián³ ha¹. ¹⁷ jlánh¹ juo²³ tsá²mi³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², ji³ tsá² ná¹jan² dáin² tiúh²³ ní² siáh³! ¹⁸ Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ ha³ lí² cuí¹ chau²¹ jmái¹ jáun² cáun² jmí¹ ñí¹cuóu³; ¹⁹ qui¹ jmái¹ jáun² lí³ zia³² cáun² uu³mí²tsí³² huáh² tsí³ cu³tí¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lí³² la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lí³ zia³² bíh¹ siáh³ tí³ chí¹cáin² jáun². ²⁰ Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² juo¹³ dí² tiá² hná³² jmái¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hiá¹ jmí¹ tsán¹³; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnio³ tsú² tsá² joh¹, tsá² má²ca³quianh³ tsú² hi³

hnga², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmá¹ jáun².

21 "Né³² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!", ho³: "¡Sá¹ní² jie³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!", ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹. 22 Qui¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau², hi³ juáh³ hi³ lín³ Cristo, ji³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ lí²¹ ji³ hua³jueh³², hi³ ma³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³. 23 Tí³la³ cuí¹ tiáunh¹ hnoh² hua³jan²¹ lín²¹; qui¹ la³jí³² bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh² ta³ tin².

Jmá¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²

(Mateo 24:29-35,42,44; Lucas 21:25-36)

24 "Tí³la³ ní¹ má¹ca³nga² uu³mí²tsi³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zih² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², 25 ji³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmai²¹ hai²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. 26 Má¹jáun² máh³ jien³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ juí³² ja¹ jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² quioh²¹, hi³ lin¹ hi³ quien² tsú². 27 Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ chan³ cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹, tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mi³cuú², la³ tí³ hué³² ñí¹ má²uóunh³, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ cuoh¹ mi³cuú².

28 "Cuí¹ ngí¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnoh² ní¹juáh³ má²tá¹jmu¹³ hmá², hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zih³, jáun² má²ná¹ñih¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹

jmá¹ ñí²hiú². 29 Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jíeh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². 30 Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² lí¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziáun² dí² lá². 31 Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ bíh¹ la³jí³² hi³ jniá³ chi³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², ti³la³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

32 "Ti³la³ hi³ ca³ti²¹ hín² jmái¹, ho³ hín² la³nió¹ lí¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñi³², qui¹ hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² tionh² hñú³mi³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jí³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².

33 "Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñí¹ hi³ ná¹ua³hin¹³ náh², [jí³ hi³ ná¹lien¹ náh² siáh³ Dió³²,] qui¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ chau²¹ jmái¹ jáun². 34 Qui¹ jmái¹ jáun² lí¹³ la³ lá²: Jan² tsá²ñuh² cua³han³ hñú¹³, hi³ ngau³ ñí¹ uóunh³; ti³la³ ñeh² bíh¹ hi³ cua³hain³² tsú² má¹ná¹, ca³chá³ tsú² hñú¹³ jo³cuo² tsá² quian²¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² ca³cuéh³ dí² ta²¹ hi³ ca³tin¹ jmu³, hi³ ca³jmu³ tsú² siáh³ héih³² ñí¹con² tsá² jmu² hua³hí¹³ ho³hñú¹³ hi³ jmu³ re² ta²¹ quioh²¹. 35 Hi³ jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² tianh³ náh² ná¹ñí¹, qui¹ tiá² ñíh¹ yáh³ náh² ha³ líh³ cuánh³² tsá² hñú¹³, hí¹ cuánh³² cun³ ca³nié², ho³ cuánh³² cun³ chu³nie², ho³ cuánh³² la³ cun³ ca³hó³ cá¹háu² hi³ ñí¹, ho³lá²dá² ti³ ní¹ má¹já²jnia² uá¹; 36 su³uú² jáunh²³ tsú² cu³diá²jan² ta³ ná¹cuóun¹

náh². ³⁷ La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh² juo³ jná¹³ siáh³ la³jín³² tsáu²: ¡Tianh³ náh² ná¹ñí¹ náh²!

14

*Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús
(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)*

¹ Tun³ jmái¹ bíh¹ jéi³²i¹ jmí¹ hniáuh²¹ hi³ tí²¹ *Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² *judíos *hi³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³. Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jì³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zanh³ dí² Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí². ² Tí³la³ jmí¹ ná¹juáh²³ dí²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmái¹ má¹ná¹, quí¹ hu³sa³ ní² lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

*Jan² tsá²mi³ sé²³ no¹ má²ró³² chí¹ Jesús
(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)*

³ Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ “tsá² lín³ *mi³ho²¹ péin³”. Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñí¹ mesa né³, cuan³ jan² tsá²mi³ hi³ quian³² cáun² tse³ míh¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro hi³ jmí¹ canh², hi³ ha²¹ no¹ má²ró³² chu²¹ lín²¹, jmaih²¹ hngó³² quioh²¹ cáun² há² má²ró³² jmái² nardo, cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Jáun² ca³jó³ tsú² mi³lái¹ tse³ pih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³sé³ dí² no¹ má²ró³² jáun² chí¹ Jesús. ⁴ Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—ǵhe³ láih³² sa³ lí¹ qui² lí¹ hin²³ tsú² no¹ má²ró³² ní² qui^{oh21}? 5 No¹ má²ró³² ní² jmí¹ lí¹³ tsa³hnáí¹ lí³ cun³ hní³² nio² hña³láu³ héih³² quie³ *cú¹tiáu², jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

Jáun² ca³ziu³ ca³hien³ tsú² tsá²mi³ hí³.

6 Tí³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² liúnh¹ ñí¹con² tsú²; ǵhe³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsú²? Qui¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñí¹con² jná¹³. 7 Qui¹ la³jí³² jmáí¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ bíh¹ jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ñí¹con² tsú² lí³ua³ cáun² jmáí¹ hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³; tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáí¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². 8 Tsá²mi³ ní² má²lí²jmú³ la³ cun³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ñí¹con² jná¹³; qui¹ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³² ta³ tin² ñeh² bíh¹ hi³ tsa³haun³ ná¹. 9 Qui¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tin¹ tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Jáun² né³, jmí¹jáun² ngau³ Judas tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ Jesús, hi³ ca³ñí¹lien¹³ dí² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ hi³ jmu³ dí² jáí¹³ hi³ jienh³ dí² Jesús jo³cuo² tsá² hí³. 11 Jmí¹ má²lí²niéí³² jáun² tsá² hí³ jáí¹³ jáun² né³, ca³lí³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³jmú³ tsú² jáí¹³ hi³ cué³² quie³.

Jáun² né³, Judas ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³
jienh³ dí² Jesús.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³ti²¹ hi³ jún³

*(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30;
1 Corintios 11:23-26)*

¹² Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹,
jmái¹ hi³ cúh² tsá² judíos hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³
hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmái¹ hi³ jngih² tsú² jáun²
*já¹ziáh² míh¹ ñí¹con² Dió³² ca³ti²¹ Jmí¹hien¹, jáun²
tsá² hain²¹ hi³ ti³ con² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³
la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹
hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² hi³ cúh¹³
hnú²?

¹³ Jmí¹jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hi³ ti³
con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hi³ jáun² ñí¹ jáun²
jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² quiaun² tse³ ha²¹ jmái².
Cuá²táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú², ¹⁴ jáun²
hñú³ ñí¹ hen¹³ tsá² hí³, cuá²zéih³ náh² tsá² hñú¹³ la³
lá²: “Ti³² Juo¹³ jnoh¹ ñí¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lí³ ñéih³
ñí¹ cueh³² tsú² tsáu² quion²¹ jná¹³, ñí¹ lí¹³ cuh²¹
jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹ jná¹³ tsá²
hain²¹ ti³ con² ná¹?” ¹⁵ Jáun² tsá² hí³ tsa³jau² hnoh²
cáun² ñéih³ jueh³² ñí¹ tun³ tsin¹, ñí¹ má²lí³ re²; ñí¹
jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³
dí².

¹⁶ Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hi³
ti³ con² tsú², hi³ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú²,
hi³ jáun² ca³lí³ti³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³

jáun² Jesús; hi³ jáun² ñí¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹híen¹.

17 Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús ñí¹ jáun², la³ má²quionh³ tsú² tsá² quian³tun³ joh¹. 18 Tá¹la³ má²tionh² tsú² jáun² ñí¹ mesa hi³ má²ná¹cúh² tsú² má³², jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² jan² tsá² ná¹cúh²³ dí² lá² quiúnh¹ né³bí¹ jienh³ jná¹³.

19 Jmí¹jáun² jlánh¹ hlah³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³ngáih³ Jesús, hi³ juáh³:

—¿Hí¹ jná¹³ juáh¹³?

20 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Jan² hnoh² tsá² quian³tun³, tsá² cuh³² jná¹³ cáun² uon² quiúnh¹ bíh¹ jmu³ la³ jáun². 21 Qui¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² juí³² hi³ ca³tin¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tí³la³ juo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lí³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

22 Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéih³ náh², qui¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³la³

jín³² bíh¹ tsú² ca³hinh³ hi³ jmí¹ ha²¹ jáun² copa.
24 Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hi³ ní² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hi³ táin³² cun³ñí¹
hi³ ca³tin¹ juóun³² tsáu²; la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹
hi³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹. 25 Jú¹ tson²
juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³
jnë¹³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹
má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³
cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³, jmái¹ hi³ má²cuá¹ho²
jnë¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tí³ có³²

(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³híe³ tsú² cáun² sun¹
quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³
máh³ Olivos. 27 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tin¹ jná¹³
já¹niéi² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³:
“Jngih²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³*já¹ziáh², hi³ jáun²
já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”. 28 Tí³la³ ní¹
má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹:ján³
la³ cun³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

29 Hi³ jáun² Pé¹ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³
có³² ñí¹con² hnú², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, ¡cun³ tiá² jáun²
yáh³!

30 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹niéi² lá² bíh¹
cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tenh³ jéin³² cá¹háu²
juáh¹³ hnú² hñaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

31 Tí³la³ hí³ né³, ca³jmú³ pin³ jē¹ hi³ ca³juáh³:

—Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáin³, hí³ jún³ jná¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tí³ có³².

Hí³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hí³ jná¹ quioh²¹ tsáu² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

³² Jmí¹ jáun² ca³cha³táunh¹ tsú² cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní, jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lien¹ jná¹³ Dió³².

³³ Jáun² jí³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, Jacobo jí³ Juan² ní² siáh³; jmí¹jáun² ca³lí³liau³ hí³ ca³ta³no¹ hlaih³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hí³ ca³la³ hí³ ca³hu³ ca³jngih³ lín³² tsí³ tsú². ³⁴ Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³ lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lí²³ cun³ñí¹ hí³ ja³²lí³ hlaih³ nio² tsin³². Tí³la³ hnoh² tianh³ náh² ná¹ñí¹ ñí¹ lá².

³⁵ Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tí³ chí¹ján³, jáun² ca³jmú³ cuá¹ñí²³ hí³ ca³hiéih³ ñí¹ la³ tí³ hué³² hí³ ca³mí³ dí² ñí¹con² Dió³² ní¹juáh³ hí³ lí¹³ hí³ tiá² há¹ tiá² ngá¹³ dí² la³ cun³ hí³ né³bí¹ lí¹³ jáun².

³⁶ —Hnú² Tia²¹ —ca³zaih³ dí² Jméi²—, tiá² hí³ zia³² yáh³ hí³ juóuh³² ñí¹con² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ ca³tí²¹ jmái² tsíh³² hí³ ca³tin¹ jná¹³ aih²¹; tí³la³ há³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hí³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³ cun³ hí³ hnáuh² hnú².

37 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hí³, jáun² sa³ ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ cá¹chánh²¹ dí²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—Sí¹mu²¹, ¿hí¹ rá²cuóun¹ uá¹ nú²? ¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ uá¹ tiá² ca³tion¹³ hnú² hí³ ñíh¹³ ñí³ñí¹?
38 Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hí³ lienh¹ náh² siáh³ Dió³², hí³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹ lín²¹ bíh¹ hún¹ jmí²chí³ quián¹³ náh², tí³la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

39 Jmí¹jáun² ngau³ tsú² siáh³ hí³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² la³ cun³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin².

40 Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹ siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmí¹ cuanh²¹ dí², quí¹ cun³ñí¹ hí³hliá² jlánh¹ má²tioh³ ziú³ ñí¹ tsú². Jáun² tiá² ñí³² he³ nga³ bíh¹ tsú² lí³. 41 Jáun² ngau³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tí³² hnaih³² jéin³²; jmí¹ cuanh²¹ tsú² jáun² né³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hí³ ná¹cuóun¹ náh²? Má²tioh²¹ bíh¹ cu³ ní², má²cá²chó³² bíh¹ jmá¹ hí³ jienh³ tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³. 42 Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³; quí¹ ní² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hí³ tson³

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

43 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hle³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hí³ má²hí¹quionh³ juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² mí¹tá³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jí³ tsá² ná¹quian³² hmá² ní² siáh³. Tsá² hí³ dá² hí¹já²táunh¹ hí³ zéi¹ tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tí³² liei²¹, jí³ hí³ ca³tín¹ tsá²daun³² tsá²

ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³. 44 Judas tsá² ca³jienh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jái¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús, hí³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² hí³ tson³ ca³la³ ja¹ uá¹ dí¹cho¹”.

45 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ngau³ ñí¹con² Jesús, hí³ juáh³ la³ lá²:

—Hia² nú² Tí³².

Hí³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú². 46 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ tsá² cuá²taunh²¹ hí³ Jesús, hí³ ca³jan³ dí² tson³.

47 Tí³la³ jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ñí¹ jáun² né³, ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hí³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ jan² *tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hien¹. 48 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² tionh² hí³:

—¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hí³ ná¹quíanh¹ náh² mí¹tái³ jí³ hmá² ní² hí³ jau¹³ náh² jná¹³ hí³ tson³, la³jmí¹ lí³ hí³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²? 49 Jmá¹ ca³la³ jí³² bíh¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hí³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hí³ tson³ ná¹. La³ ní² dá² lí²³ hí³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Díó³² bíh¹.

50 Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² háin²¹ hí³ tí³ con² tsú². 51 Tí³la³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmí¹ hí¹tsau³² cu³chin¹ hí³ chí¹tsainh³² cáun² hmih³² tiáu², hí³ jáun² ca³zaunh³ tsáu²; 52 tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² ca³tú³ bíh¹ hmih³² jáun², hí³ jáun² ca³cuóun³ láun³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹
(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan
18:12-14, 19-24)

53 Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹; jáun² jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³.
 54 Jáun² Pé¹ né³, ngau³ ca³lá² sáh³ chí¹cáin² ñí¹ uóunh³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñí¹ lí³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² híen¹, jáun² ca³cuá³ can³² sí² quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hí³ cuá¹chóh²³ sí².

55 Hí³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ ní² siáh³ ca³hnauh² jái¹³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, hí³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²; tí³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú². 56 Juóun³² tsáu² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² quioh²¹ tsú², tí³la³ lí¹ jmí¹ ná¹quiú² ná¹táinh²³ bíh¹ tsú² jái¹³ tsá²ján² tsá²ján². 57 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsáu² ca³nu³ ca³tiánh³ hí³ ca³chá³ tso³ tí¹jái², hí³ ca³juáh³:

58 —Jnoh¹ má²ca³nái¹³ hí³ juáh³ tsá² ní² la³ lá²: “Jná¹³ tsunh²¹ hñú³ híen¹ lá² hí³ ca³jmú³ tsáu² cun³quionh³ cuá² ta³, hí³ jáun² ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ bíh¹ má²dí¹lá¹ siáh³, tí³la³ jun³juáh¹³ uá² lí³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá²mi³cuóun² yáh³”.

59 Tí³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³ ca³jmú³ tsú² cá²hon³.

60 Jáun² né³, tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³náu² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³, hí³ ca³ngái³ ñí¹con² Jesús:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngái¹ hñú²? ¿He³ dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hí³ ca³tín¹ hñú²?

61 Ti³la³ Jesús má¹ná¹, tie³ bíh¹ ca³náu², la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ hí¹ cáun². Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹ ca³ngái³ siáh³ cónh³í¹ cu³ jéin³², hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hnú² dá² Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² hien¹?

62 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³. Hi³ jáun² hnoh² jien¹ náh² hí³ dí² Jon² tsá²mí³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh², hi³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mí³cuú² juí³² ja¹ jnie².

63 Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² hien¹ ha¹ [hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tí³² tsí³ jáí¹³ jáun²], hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ ca³lí³í¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? 64 Qui¹ ní² bíh¹ má²lí²niéih² hnoh² ha³ lánh³ rón³² chú² lén³² tsá² ní² Dió³²; jáun² né³, ¿he³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³tín¹ tsú² jún³.

65 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ma³ jan² tsáu² ca³ma³liáu³² hi³ tiú² hñéi³², hi³ ca³jní³ dí² siáh³ ñí¹ tsú², hi³ jáun² ca³quiú³ ca³pan³ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¡Chí³ jáí¹³ neh²¹ [hin² tsánh² lí²po³]!

Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² ca³jau³ tsú² ca³la³ hi³ má²quiú² má²po²³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús
(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

66 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ tí³ la³ quián³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ jáun², jáun² ñí¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ quian²¹ mí²tsá² hien¹; 67 jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ cuá¹chóh²³ Pé¹ sí², jáun² ca³jien³² dí² chí¹tiá³ ñí¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ja³bí¹ hnú² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

68 Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsú², hi³ sa³jun³ ngí²³ yáh³ jná¹³ jái¹³ hi³ dí¹juáh²³ hnú² ní².

Jmí¹jáun² cua³han³ tsú² cheih³² tí³ juí³² ñí¹ taunh³² tsú²; tá¹la³ jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹háu². 69 Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³jíe³ siáh³ cónh³¹ cu³ jéin³² hi³ ca³ma³liáu³² hi³ zaih³² tsá² jmí¹ tionh¹ hi³ ñí¹ jáun² la³ lá²:

—Jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³² bíh¹ tsá²ñuh² lá².

70 Tí³la³ Pé¹ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³. Má²cu³lé³ míh¹ jáun² siáh³ ca³juáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² hi³ ca³záih³ Pé¹:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hi³ hnú² bíh¹ jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² Galilea, [quí¹ la³ jmí¹ hleh³² tsá² hín¹³ tí³ ñí¹ jáun² bíh¹ hléh¹ hnú².]

71 Tí³la³ Pé¹ né³, ca³hien³ Dió³² ca³la³ hi³ tanh² hú¹mu³héih³² hnga², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá²ñuh² tsá² ná¹hien²³ hnoh² ní².

72 La³ cun³ jmí¹jáun² siáh³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³ hi³ má²tí³² tenh³ jéin³². Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hi³ ca³zái³ jáun² Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³

lá²: “Ñeh² bíh¹ hi³ hau³ cá¹háu² tenh³ jéin³², hnú² juáh¹³ hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hi³ cúh² tsí³ Pé¹, hi³ ca³hó³.

15

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(Mateo 27:1-2; 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

¹ Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³cuú² ca³ngih³² siáh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ la³jín³² tsá² ná¹quien² ní² siáh³, hi³ ca³ma³re² tsú² jái¹³. Jáun² ca³hñéi³² dí² Jesús hi³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato.

² Jmí¹jáun² ca³ngái³ Pilato:

—Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² *judíos?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

³ Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ né³ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ hliáun³ ñí¹ tso³ quioh²¹ tsú². ⁴ Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² hi³ ngáih¹ hnú²? Sá¹ní² jie³, cónh³ bíh¹ tiá² tí³ tso³ hi³ cha³² tsú² quián¹³ hnú².

⁵ Tí³la³ Jesús cun³ jáun² tiá² hi³ ca³ngái³ hí¹ cáun² bíh¹; hi³ jáun² Pilato lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

6 Hi³ jáun² né³, Pilato jmí¹ tan² hi³ lión³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ *Jmí¹hien¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² mi³² tsáu² hi³ liáun³. 7 Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², tsá² jmái² Barrabás quionh³ tsá² siánh³ siáh³, tsá² jmí¹ má²ca³jngih³ tsáu² jmái¹ hi³ ca³taunh³ tiá³ siaun³² hi³ ca³jmú³ quien² hmóu³². 8 Jáun² cua³taunh²¹ tsáu² ñí¹con² Pilato hi³ ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ jmu³ Pilato la³ cun³ hi³ qui³ tan² jmu². 9 Hi³ jáun² Pilato ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hnáuh¹ hnoh² hi³ lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

10 Qui¹hliá² jmí¹ má²ca³li³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ hi³ jáun² ñí¹con² hí³ dí² cua³jan² tsú² Jesús. 11 Ti³la³ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ né³, jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² hiu³ mí³² tsú² hi³ Barrabás bíh¹ ti³ re² lión³² dí². 12 Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Pilato:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² Tsá² teh³² náh² lá² Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

13 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ti³ ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

14 Jáun² Pilato ca³záih³ tsá² hí³:

—Ti³la³ ¿he³ dá² hi³ hlaih³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Ti³la³ tsá² hí³ né³, ti³ li³ mí¹ ca³ti³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—¡Cuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

15 Jmí¹jáun² ca³lión³² Pilato cú²jueh³² Barrabás hí³, qui¹ hi³ hnió³ dí² hi³ lí³ hiún² tsí³ tsá² tionh² hí³. Jmí¹ má²lí²jmú³ dí² jáun² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñú¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jienh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

16 Jmí¹jáun² ca³jan³ hliáu³ Jesús tí³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ rainh²¹. 17 Jmí¹jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², hi³ jáun² ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³², la³juah²¹ dúh¹ *có²ron¹ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. 18 Jáun² la³jui³² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ tí³ hóh³² hi³ juáh³:

—¡Cuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

19 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³quiú³ ca³pá³ dí² chí¹ tsú² cun³quionh³ cáun² hmá²tiéi¹³, hi³ tiú² hñéi³² dí² siáh³, jí³ hi³ dí²quí² dí²jñi³² dí² ta³ ñí¹ tsú² siáh³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ná¹ má²quien² dí² tsú². 20 Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹jáun² ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³ton³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jienh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹, jméi² Lí²ján¹ jí³ Rufo, hi³ jmí¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²; hi³ jáun²

ca³di³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hí³ jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² Jesús.

22 Jáun² ca³jan³ tsú² Jesús cáun² tsi³ máh³ míh¹ jmái² Gólgota (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”). 23 Ní¹ jáun² ca³jeh³ dí² tsú² mu² mi³ uóun²jeh¹³ má²ná¹jan² quionh³ m³ mirra, tí³la³ Jesús tiá² ca³hinh³ yáh³ hi³ jáun². 24 Jmí¹jáun² ca³ton³ dí² crei²¹; hi³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³chí² hliáu³ jái¹³ hi³ jé³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú².

25 Jmí¹ ca³ton³ tsú² jáun² Jesús crei²¹, jmí¹jáun² jmí¹ má²tí³ la³ nió¹ ñu³ tí³ hú²niéi². 26 Hi³ jáun² ca³tón³ tsú² siáh³ huéh³ ta³ chí¹ Jesús hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³tí²¹ má²ma³ngí³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”. 27 Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ siáh³. 28 [La³ jáun² bíh¹ ca³lí³tí³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ juáh³ la³ lá²: “Ja¹ tsá² ren² tso³ bíh¹ ca³ta³dí¹hin¹³ tsú²”.]

29 Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ñí¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeh³² chí¹ bíh¹ tsú², hi³ juáh³ la³ lá²:

—iHe³ dá² rón³² hnú²! Hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ híen¹ quiú¹³, hi³ jáun² ñí¹ cá²hní² jmái¹ jáun² né³, jmóuh¹ nú² siáh³, 30 né³² né³, lion¹ huen² hi³ son² ñí¹ crei²¹ ní² neh²¹.

31 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ca³cáuh³² cú²nga¹ quioh²¹ tsú², hi³ juónh²³ la³ lá²:

—Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², tí³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ lión³². ³² Ní¹juáh³ hi³ ca³neh²¹ dí² hi³ má²cuá¹son² tsá² ní² ñí¹ crei²¹, má¹jaun² máh³ táunh¹³ dí² ta²¹ hi³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ dí², tsá² *Israel.

Hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² jmí¹ ná¹tón²¹ hí³ crei²¹ quionh³ yáh³ tsú² ca³quiu³ ca³je³.

Jmí¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Jmí¹ tí³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hue³² jáun², ca³la³ ñí¹ tí³ la³ nio¹ hní³² tí³ ca³hláu³. ³⁴ Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jaun² ca³hóh³² Jesús tiá³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Eloi, Eloi ¿lama sabactani? (Hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”).

³⁵ Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³nái³², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² niéi² náh², Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ *tí³² jē¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².

³⁶ Jáun² jan² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ngau³ cú²hé² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ cáun² chí² náh² hinh²³ jmái² mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² ca³di³chí³ dí² hná¹³ hmá²tiéi¹³, hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús hi³ hnió³ dí² hinh³. Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³juáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ní² tén² cuí¹ lí³, cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ já³² Líh³ hí³ ja³siau³.

37 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lín³², hi³ jáun² jun³. 38 Hi³ jáun² hmih³² hi³ jmí¹ hí¹jnái²³ ñí¹ jlánh¹ híen¹ hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ca³zen³ tí³ tun³ zainh²¹ ca³lí³liau³ tí³ chí³cuú² hi³ tsa³ la³ tí³ hué³². 39 Jmí¹ má²lí²jíe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² *romano jmí¹ zenh¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús [hi³ ha³ lánh³ rón³² má²lí²hóh³² Jesús jí³] hi³ ha³ lánh³ rón³² má²jun² tsú², jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní².

40 Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá²mi³ hi³ jmí¹ ná¹jíe²³ ñí¹ uóunh³; ja¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo tsá² cáin² jí³ Sé³² ní² siáh³, jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³. 41 Tsá²mi³ hí³ jmí¹ má²ca³ñí³taunh¹ cu³hna²¹ Jesús jmí¹ cuá³í¹ máh³ tsú² hué¹³ Galilea, jí³ hi³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. Ja³bí¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ juóun³² lín³² tsá²mi³ ñí¹ hná¹ jáun², tsá² cuá²taunh²¹ quionh³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén.

Jmí¹ ja¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

42 Jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsí²¹ hiú² né³, hi³ tí³tsóh³ dí¹ jmái¹ jáun² jmái¹ hi³ jmu² tsú² hua³jan²¹, la³ cun³ jmí¹ lí¹³ juáh¹³, cua³hlau³ *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³ yáh³. 43 Jáun² jmí¹ jáun² cuan³ Sé³² tsá² zian² juú² Arimatea, jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹lín³ ta²¹ hi³ chín¹. Tsá² hí³ uá²jai³² jmí¹ má²jan³² hi³ lí³ lin¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hi³ hau³ jái¹³, jáun² jlánh¹ tiá³ nio² tsí³ tsá² hí³ ca³hi³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Pilato hi³ ca³ñí¹ma¹³ tsú² hla¹

Jesús. 44 Lí¹ lín¹ bíh¹ Pilato jmí¹ ca³nái³² hi³ la³juí³² má²jun² Jesús, jáun² ca³teh³ dí² jan² hliáu³ tsá² chín¹ hi³ ca³ngáih³ dí² ní¹juáh³ tson² bíh¹ má²lí³² la³ jáun². 45 Jmí¹ ca³ma³tson² hliáu³ tsá² chín¹ jái¹³ jáun², jáun² ca³cué³ Pilato jái¹³ ñí¹con² Sé³² hi³ tsa³quió³² tsú² hla¹ Jesús. 46 Jmí¹jáun² ca³la³ Sé³² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² hi³ lí³ quionh³ mí²ñi³² lino, jáun² ca³sió³² dí² hla¹ hi³ ca³tsáinh³² dí² hmih³² jáun². Jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hmai²¹ hi³ jmí¹ hó²¹ hláu², jáun² ca³líh³ tsú² cá² mái³ quín¹ pa²¹ hi³ ca³jnáí³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun². 47 Jáun² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, jí³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Sé³² ní² siáh³ ca³jié³ ñí¹ ca³hón³² tsú² Jesús.

16

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Jmí¹ ca³nga² jáun² *jmái¹ hi³ tionh² tsú² tie³, jáun² Má²réi³ tsá² Magdalá hí³, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³ ca³la³ háu² má²ró³² hi³ jmí¹ tsa³jñe³ dí² Jesús. 2 Jmí¹ ca³lí³liau³ jáun² sí²ma¹ná¹ né³, ja³taunh²¹ tsá²mi³ hí³ hú²nié² lín³² ho³ tá²hón³², cun³ ja¹ má²ca³hiá² hiú² jmí¹ ca³cha³táunh¹ tsú². 3 Hú¹ juí³² jáun² né³ jmí¹ hí¹juó³² tsú² hmóu³²:

—¿Hin² bí¹ tsánh² quin³ quín¹ dí¹jnáí²³ jáun² ho³ tá²hón³²?

4 Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun², sa³ tiú²uú² dí¹jnaí²³ yáh³ quín¹ pa²¹ hi³ jmí¹ dí¹jnaí²³ jáun² ho³ tá²hón³², qui¹ tí³ có³² bíh¹ la³ má²lí² líh³ tsáu². 5 Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun²; ñí¹ jáun² né³, ca³jien³² tsú² jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹, hi³ cuá¹quih³² cáun² hmih³² tiáu² cuó²; jáun² lí¹ ca³yá²han¹ bíh¹ tsú². 6 Tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³ náh²; hnoh² dá² hnah²³ náh² Jesús Tsá² Nazaret, Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹. Tí³la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá². Sá¹ní² dúh¹ ñá²jie³ náh² ñí¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² tsú². 7 Jáun² né³, cuá²tánh¹ náh² cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², jí³ Pé¹ ní² siáh³, hi³ cuá¹zéih³ náh² tsú² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ tsó³² chí¹ján³ tí³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ cuá¹jien¹ náh² tsú² la³ cun³ lí³ jáí¹³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin²”.

8 Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³huén² bíh¹ hñu³ tá²hón³² jáun² hi³ ca³cuón³, ca³la³ má²hí¹juán²³ bíh¹ tsú² ja³tanh²¹, ca³la³ tiá² ñí³² he³ jmu³. Hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³záih³ tsú² tsáu², qui¹hliá² juénh².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² Má²réi³ tsá² ja³juú² Magdalá
(Juan 20:11-18)

9 [Jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús tí³ ca³jnia³² la³ ñí¹ jmáí¹ hi³ ca³lí³liau³ sí²ma¹ná¹, ca³ma³jnia³² la³ñí¹ ñí¹con² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, tsá² má²ca³huen³

tsú² hí³ quiaun³ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. 10 Hi³ jáun² tsá² mi³ hí³ ñéi¹ hi³ ca³ ñí¹ zeh¹ tsá² jmí¹ má² ca³ ñí³ táunh¹ hí³ quionh³ Jesús. Tsá² hí³ né³ jmí¹ ná¹ hai²¹ hlah³ tsí³ hi³ jmí¹ ná¹ ho². 11 Tí³ la³ jmí¹ ca³ náí³² jáun² tsá² hí³ hi³ zian² bíh¹ Jesús, hí³ tsá² mi³ hí³ né³ hú¹ tá¹ má² lí² jien³² siáh³, lí¹ tiá² ta²¹ ca³ taunh³ bíh¹ tsá² hí³ jái¹³ jáun².

Jesús má² jnia³² ñí¹ con² gon³ tsá² hain²¹ tí³ con²
(Lucas 24:13-35)

12 Jmí¹ má² lí³² jáun² né³, Jesús ca³ ma³ jnia³² hi³ jnia³ la³ siáh³ ñí¹ con² gon³ tsá² joh¹ ñí¹ hí¹ tsá² táunh¹ tsú² cáun² juí³² ñí¹ náí². 13 Jáun² tsá² hí³ já¹ tanh²¹ hi³ ca³ ñí¹ zeh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; tí³ la³ sa³ jun³ jái¹³ hi³ cha³² tsá² hí³ yáh³ ca³ taunh³ tsú² ta²¹.

Ta²¹ hí³ ca³ cué³ Jesús ñí¹ con² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

14 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ca³ ma³ jnia³² siáh³ Jesús ñí¹ con² tá¹ quian³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tá¹ la³ jmí¹ ná¹ cúh² tsá² hí³ má³²; hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³ hli³ ca³ liéinh³² dí² tsú² cun³ ñí¹ hi³ tiá² cáun² nio² tsí³ tsú² jí³ hi³ hliá² jlánh¹ huáh² chí¹ tsú² siáh³, quí¹ cun³ ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ ca³ taunh³ tsú² la³ cun³ hi³ ca³ chá³ tsá² ca³ jie³ hí³ hi³ má² ca³ jenh¹³ bíh¹ dí². 15 Jáun² ca³ záih³ dí²:

—Cuá² táunh¹ náh² tá¹ cáun² hngá¹ máh³, hi³ cuá¹ hléh¹ náh² jú¹ chú³² jáun² ñí¹ con² la³ jín³² tsáu². 16 Tsá² chá³² cáun² tsí³, jí³ hi³ zón³² jmái², tsá² la³ hí³

bíh¹ lí¹³ liáun³; tí³ la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² cha³² cáun² tsí³ né³, tsá² la³ hí³ dá² má² tá¹ tsin¹ héih³² hlah³ bíh¹.
 17 Hi³ lí²¹ lá² né³ lí³ zia³² ñí¹ con² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹: Cun³ quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³ huen³ tsú² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hí³ lí¹³ hléh³² tsú² siáh³ jú¹ jma² siáh³, 18 lí¹³ zanh³ tsú² siáh³ jáh³ hláinh¹, hí³ ní¹juáh³ ca³ hinh³ tsú² siáh³ cáun² hí³ lí³ mí³ hlah³ né³, tiá² hí³ quiunh²¹ hí¹ cáun² yáh³ tsú²; ja³ bí¹ la³ jáun² ra³ tsi³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² tsáun¹, hí³ jáun² tsá² hí³ né³ lan¹³ bíh¹.

Jesús tsánh³² hñu³ mí³ cuú²

(Lucas 24:50-53; Hechos 1:9-11)

19 Jmí¹ má² lí²¹ liéinh³² jáun² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² tsá² hí³ né³, ca³ zanh³² tí³ hñu³ mí³ cuú², hí³ jáun² ca³ ta³ cua¹³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Díó³². 20 Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³ huén² bíh¹ hí³ ca³ ñí¹ hléh² jú¹ chú³² ca³ la³ tán¹. Jáun² hnga² Tí³² Juo¹³ dí² ca³ ma³ hau³ hí³ ca³ jmú³ lin¹ hí³ tson² jú¹ chú³² hí³ hleh³² tsá² hí³ cun³ quionh³ lí²¹ hí³ lí³ jáun² hua³ jueh³². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]

Jú¹ chú³² quioh²¹ Jesús tsá² lín³ Cristo
New Testament in Chinantec, Sochiapam
(MX:cso:Chinantec, Sochiapam)

copyright © 1986 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Sochiapam

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Sochiapan [cso], Mexico

Copyright Information

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Sochiapam

© 1986, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6f949189-17f1-57a8-bc53-e209204aa59c